

**EDUBOOK
2023**

PROGRAM MEDIARE

**W POSZUKIWANIU DROGI
DO POROZUMIENIA**

MAŁGORZATA PRUŚ

MEDIACJE RÓWIEŚNICZE

EduBook

publikacje edukacyjne

WPROWADZENIE

MEDIACJE RÓWIEŚNICZE

PROGRAM MEDIARE

„Mediare. Mediacje rówieśnicze” to autorski program przeznaczony dla nauczycieli specjalistów, którzy aktywnie poszukują skutecznych sposobów pomagających uczniom oraz uczennicom na drodze prowadzącej do porozumienia. Proponuję w nim wykorzystanie technik mediacyjnych do wspierania osób doświadczających problemów, trudnych sytuacji oraz konfliktów.

Mediacje rówieśnicze mogą stanowić skuteczną metodę rozwiązywania konfliktów w zróżnicowanych zespołach działających w różnych społecznościach edukacyjnych. To również efektywny sposób wspierania dzieci oraz młodzieży z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz możliwościami psychofizycznymi, które znajdują się w trudnych dla siebie sytuacjach.

Chodzi o to, aby polubowny sposób rozwiązywania trudnych sytuacji stał się jedną z możliwych dróg współpracy i komunikacji wśród dzieci, uczniów, uczennic oraz osób uczących się, które na miarę swoich możliwości pragną rozwijać własne kompetencje kluczowe w społeczności szkoły.

Autorka programu oraz podręcznika dołożyła wszelkich starań, aby opracowanie przedstawiało rzetelne oraz zgodne z aktualną wiedzą informacje. Program nie stanowi profesjonalnej pomocy psychologicznej, terapeutycznej, medycznej lub innej. Jeśli potrzebna jest fachowa pomoc, należy zwrócić się z tym do właściwego specjalisty.

JAK WYKORZYSTAĆ MEDIACJE RÓWIEŚNICZE W SZKOLE?

PROGRAM MEDIARE

Do ludzi trzeba wyciągać rękę. Trzeba. Możemy się nie doczekać odzewu. Ale jeśli nie wyciągniemy ręki, to odzewu nie doczekamy się z całą pewnością.

Małgorzata Musierowicz

Konflikty to naturalna część naszego życia. Towarzyszą każdemu od narodzin aż do śmierci. Nie może zatem dziwić nikogo, że konflikty pojawiają się również w społeczności szkolnej między uczniami i uczennicami.

Ważną rolę odgrywają tutaj dorośli, ponieważ dzieci i młodzież jeszcze nie potrafią wystarczająco dobrze radzić sobie samodzielnie w trudnych sytuacjach z innymi rówieśnikami.

Potrzebują wsparcia od swoich wychowawców oraz nauczycieli. Jak zatem możemy sprostać ich oczekiwaniom, aby autentycznie pomóc, a nie zaszkodzić?

Autorka książek dla dzieci i młodzieży Małgorzata Musierowicz przekonuje, że „do ludzi trzeba wyciągać rękę. Trzeba. Możemy się nie doczekać odzewu. Ale jeśli nie wyciągniemy ręki, to odzewu nie doczekamy się z całą pewnością”. Stale pokazujemy dzieciom i młodzieży, w jaki sposób i po co warto wyciągać rękę do drugiej osoby. Pomóżmy im to uczynić, jeśli jeszcze same tego nie potrafią, boją się, lub doświadczają trudnych emocji. Towarzyszymy im w rozwiązywaniu problemów, konfliktów oraz radzeniu sobie w trudnych sytuacjach. Bądźmy blisko nich, bądźmy na wyciągnięcie ręki.

CZYM SĄ MEDIACJE?

Mediacje są pojęciem znanym od bardzo dawna. To jeden z wielu możliwych sposobów rozwiązywania konfliktów między ludźmi. Proces mediacji polega na tym, że skłócone ze sobą osoby wspólnie poszukują rozwiązania, które zadowolą wszystkich. W spotkaniu mediacyjnym uczestniczy mediator, który jest bezstronną, neutralną osobą, mającą wspierać strony w dążeniu do najlepszego dla nich porozumienia.

Słowo „mediacja” wywodzi się z języka łacińskiego „mediatio”, „mediare”, „medius” i oznacza „być w środku, pośredniczyć” oraz „środkowy, bezstronny”. Mediacje należą do pojęć pochodzących ze słownika prawniczego, dlatego regulowane są odpowiednimi przepisami prawa, aktami prawnymi oraz dokumentami. Zapisy dotyczące mediacji można odnaleźć m.in. w kodeksie postępowania cywilnego oraz w polskim prawie karnym.

Metody i techniki mediacyjne coraz częściej zostają wykorzystywane w szkołach do przeciwdziałania zachowaniom agresywnym wśród uczniów oraz w profilaktyce przemocy.

Stanowią kluczowy komponent szkolnych programów wychowawczo-profilaktycznych, a także bardzo często zostają ujęte w ramy szkolnych projektów mediacyjnych. Czasami mediacje wykorzystuje się jako pomysł na wprowadzenie innowacji w placówce.

Właściwie nic nie stoi na przeszkodzie, aby mediacje rówieśnicze odnalazły swoje miejsce w środowisku szkolnym. Dzieci i młodzież mogą stosować mediacje rówieśnicze jako podstawową metodę radzenia sobie z problemami w trudnych sytuacjach. Techniki mediacyjne wspierają uczenie się, w jaki sposób współpracując rozwiązywać konflikty i dążyć do porozumienia.

Mediacje rówieśnicze to metoda rozwiązywania konfliktów pomiędzy uczniami i uczennicami, gdzie rolę mediatora pełni inne dziecko, a nie pedagog, psycholog, nauczyciel lub dyrektor szkoły. Mediator rówieśniczy – którym jest uczeń lub uczennica – pomaga skonfliktowanym kolegom i koleżankom spotkać się ze sobą na neutralnym gruncie, wyjaśnić przyczynę sporu, określić możliwe sposoby rozwiązania zaistniałej sytuacji oraz dążyć do dogadania się i osiągnięcia porozumienia.

JAKIE ZASADY OBOWIĄZUJĄ?

Każde działanie, aby mogło odnieść zamierzony skutek, powinno opierać się na określonych zasadach. Podobnie jest w przypadku mediacji rówieśniczych. Rozwiązywanie konfliktów w społeczności szkolnej musi odbywać się na solidnym fundamencie. Podstawę stanowi pięć ważnych reguł, zgodnie z którymi przebiega każda sesja mediacji rówieśniczych. Jeśli któraś zasada zostanie złamana, wówczas spotkanie uczniów i uczennic z mediatorem rówieśniczym traci status mediacji rówieśniczych.

DOBROWOLNOŚĆ

Pierwsza reguła mediacji rówieśniczych to zasada dobrowolności. Oznacza ona, że dzieci i młodzież współpracują ze sobą dobrowolnie. Bez jakiegokolwiek przymusu wyrażają zgodę na swój udział w mediacjach rówieśniczych oraz na wspólne poszukiwanie rozwiązania trudnej sytuacji, której doświadczają. Uczniowie i uczennice wiedzą również, że w każdej chwili mogą wycofać się ze spotkania oraz zrezygnować z rozmowy w obecności mediatora rówieśniczego.

BEZSTRONNOŚĆ

Druga reguła mediacji rówieśniczych to zasada bezstronności. Daje ona skłóconym ze sobą dzieciom i młodzieży równe prawa, w związku z czym są traktowane przez mediatora rówieśniczego jednakowo. Nikt w sporze nie jest ważniejszy, ani faworyzowany. Mediator rówieśniczy jest obiektywny, co oznacza, że nie opowiada się po żadnej stronie konfliktu. Bez względu na to, co sobie myśli lub czuje, okazuje takie samo zainteresowanie skłóconym ze sobą kolegom i koleżankom.

NEUTRALNOŚĆ

Trzecia reguła mediacji rówieśniczych to zasada neutralności. Chodzi tutaj o rolę i zadania mediatora rówieśniczego, który musi być neutralny względem omawianego problemu. To oznacza, że nie może on mówić skłóconym ze sobą kolegom i koleżankom, co mają robić. Pokłócone koleżeństwo samo musi odnaleźć najlepsze dla siebie rozwiązanie. Mediator rówieśniczy ma jedynie im w tym pomóc, czyli nie wyręcza ich w niczym, nie przedstawia żadnych swoich pomysłów oraz nie czerpie korzyści z zaistniałej trudnej sytuacji.

JAKIE ZASADY OBOWIĄZUJĄ?

POUFNOŚĆ

Czwarta reguła mediacji rówieśniczych to zasada poufności. Dzięki niej całe spotkanie mediacyjne objęte jest tajemnicą, chyba że wszystkie strony obecne na sesji zgodnie stwierdzą inaczej. Nikt, ani mediator rówieśniczy, ani skłócone osoby nie mogą opowiadać nikomu o tym, co zostało powiedziane podczas mediacji. Ma to zagwarantować pokłóconym ze sobą uczniom poczucie bezpieczeństwa. Zapewnia im również przestrzeń do otwartej i szczerzej rozmowy o problemach, które próbują wspólnie rozwiązać i dojść do satysfakcjonującego porozumienia.

AKCEPTOWALNOŚĆ

Piąta reguła mediacji rówieśniczych to zasada akceptowalności. Mowa tutaj o tym, że skłócone ze sobą osoby muszą zaakceptować mediatora rówieśniczego i proponowane przez niego zasady mediacji rówieśniczych oraz pozwolić mu na niesienie pomocy w sporze. Mediator rówieśniczy, jeśli ma wspierać uczniów i uczennice w dążeniu do porozumienia, powinien być przez nich akceptowany.

W innym wypadku mediacja rówieśnicza nie ma sensu i nie może odbyć się, ponieważ nie zostaną wypracowane żadne sensowne rozwiązania, które satysfakcjonowałyby każdą osobę będącą w konflikcie.

Wszystkie wymienione zasady mediacji rówieśniczych są tak samo istotne. Każda z nich w równym stopniu kształtuje wartość mediacji rówieśniczych. To bardzo ważne, aby szkolna społeczność rozumiała ich sens oraz akceptowała je. Dopiero wówczas można uczyć dzieci w różnym wieku szkolnym radzenia sobie z konfliktami z wykorzystaniem technik mediacyjnych, kiedy zostaną dokładnie i szczegółowo omówione powyższe reguły mediacji rówieśniczych.

Ponadto osoby uczestniczące w mediacjach rówieśniczych powinny potwierdzić lub zaprzeczyć, czy wszystko jest dla nich zrozumiałe. Wszelkie wątpliwości muszą zostać jak najszybciej rozwiane, aby nie stały się w późniejszym czasie powodem unieważnienia osiągniętego porozumienia.

JAKIEGO WSPARCIA POTRZEBA?

Uczniom i uczennicom trudno samodzielnie rozwiązywać swoje problemy. Jeszcze nie posiadają na tyle rozwiniętych kompetencji osobistych i społecznych, aby w konstruktywny sposób samemu radzić sobie z różnymi konfliktami, tak aby każda ze stron była usatysfakcjonowana wspólnie wypracowanym rozwiązaniem. Szczególnie jeśli trudne sytuacje pojawiają się na poziomie relacji interpersonalnych i społecznych. Wówczas potrzebują pomocy, aby mądrze rozwiązywać różnorakie trudności, których stale doświadczają w zróżnicowanym zespole.

Taką pomocną i wspierającą osobą może być ich kolega lub koleżanka, pełniący w zróżnicowanym zespole szkolnym rolę mediatora rówieśniczego. Osoba, która ma pomagać w rozwiązywaniu konfliktów rówieśniczych powinna zostać właściwie i rzetelnie do tego przygotowana. Ponadto musi posiadać odpowiednie predyspozycje i kompetencje. Bardzo ważne jest również to, aby cieszyła się wśród rówieśników szacunkiem oraz zaufaniem.

Rola mediatora rówieśniczego to dla dziecka w wieku szkolnym bardzo duże wyzwanie na wielu płaszczyznach. Nie każda osoba potrafi mu sprostać. W tym miejscu ważne zadanie stoi przed szkolnym koordynatorem mediacji rówieśniczych, który pomoże wybrać uczniów i uczennice oraz odpowiednio ich przygotować do pełnienia roli mediatorów rówieśniczych.

Cenne mogą okazać się tutaj pomoc i wsparcie pedagoga lub mediatora szkolnego, ewentualnie zewnętrznego specjalisty z zakresu prowadzenia mediacji. Wskazany byłby trening umiejętności mediacyjnych dla mediatorów rówieśniczych, a także warsztaty mediacyjne dla społeczności szkolnej.

Niejednokrotnie przeszkolenia w zakresie mediacji rówieśniczych potrzebuje również kadra szkoły. Dobrą praktyką stosowaną w wielu placówkach jest spotkanie z rodzicami i przedstawienie im idei sprawiedliwości naprawczej oraz zasadności, celowości i sposobu wykorzystania technik mediacyjnych w szkole.

JAKIEGO WSPARCIA POTRZEBA?

Podstawą do skutecznego i efektywnego stosowania mediacji rówieśniczych w rozwiązywaniu problemów, konfliktów oraz trudnych sytuacji w szkole jest znajomość i zrozumienie metody oraz zaakceptowanie jej zasad przez wszystkie osoby: dzieci i młodzież, rodziców oraz personel pedagogiczny i niepedagogiczny zatrudniony w placówce. Zgoda na mediacje rówieśnicze wyrażona przez dzieci i młodzież to bardzo ważna kwestia, o którą należy zadbać zanim wdroży się jakiegokolwiek działania w zróżnicowanej społeczności szkolnej.

Wówczas można pomyśleć o odpowiednim przygotowaniu uczniów i uczennic do pełnienia roli i zadań mediatora rówieśniczego. Oczywiście ze względu na różne możliwości dzieci i młodzież w wieku szkolnym zakres ich obowiązków zostaje dostosowany do ich wieku, potrzeb i możliwości oraz rozwoju poznawczego i emocjonalnego. Zbyt duża odpowiedzialność wywołuje niezrozumienie oraz zniechęca do niesienia pomocy skłóconym kolegom i koleżankom.

Mediator rówieśniczy to osoba, która pośredniczy w sporze pomiędzy uczniami i uczennicami oraz pomaga im pogodzić się.

W tym celu:

- nawiązuje kontakt z konfliktującymi się osobami,
- zachęca strony oraz zaprasza do udziału w mediacji,
- organizuje spotkanie oraz pilnuje żeby prawidłowo przebiegało,
- pośredniczy w rozmowie między uczniami i uczennicami,
- pomaga w niedyrektywnej komunikacji,
- udziela wsparcia w odnalezieniu dobrego rozwiązania,
- udziela pomocy w sformułowaniu ugody.

Uczeń-mediator ma do wykonania kluczowe zadanie. To od niego zależy, czy mediacja rówieśnicza odbędzie się oraz czy nastanie zgoda pomiędzy skonfliktowanymi kolegami i koleżankami. Dlatego mediator rówieśniczy to osoba posiadająca na tyle wysoko rozwinięte kompe-

JAKIEGO WSPARCIA POTRZEBA?

tencje komunikacyjne, aby samodzielnie potrafiła sprawnie komunikować się z w sposób niedyrektywny oraz pomagać w pozytywnej komunikacji innym członkom szkolnej społeczności.

Równie ważna jest umiejętność dostrzegania, nazywania oraz rozumienia emocji swoich oraz innych osób. Bez tej kompetencji trudno wspierać skłóconych ze sobą uczniów, w których emocje biorą górę w takich sytuacjach. Radzenie sobie ze złością, frustracją, zdenerwowaniem oraz smutkiem, a także z pozytywnymi emocjami takimi jak zadowolenie, radość, euforia to potrzebne mediatorowi rówieśniczemu umiejętności podczas efektywnego zarządzania konfliktami rówieśniczymi w środowisku szkolnym.

Wiedza o uczuciach oraz umiejętność samoregulacji stanowi wsparcie w wielu obszarach. Przede wszystkim pomaga w jasnym wyrażaniu swoich potrzeb. Wiadomo, że ważnym powodem konfliktów między dziećmi w wieku szkolnym jest niemożność zaspokojenia własnych potrzeb najczęściej tu i teraz. Mediator rówieśniczy może pomóc w zrozumieniu różnych emocji oraz wesprzeć w poradzeniu sobie z nimi w trudnej sytuacji, w której znaleźli się w danym momencie

jego koledzy i koleżanki.

Pozostałe umiejętności ważne dla mediatora rówieśniczego to w głównej mierze kompetencje komunikacyjne takie jak aktywne słuchanie, zadawanie pytań otwartych oraz parafrazowanie wypowiedzi. Wystarczy jeśli uczeń lub uczennica opanują je w podstawowym zakresie, co oczywiście nie oznacza zaprzestania dalszego ich rozwijania oraz doskonalenia.

Zagwarantuje to skuteczność udzielanego wsparcia osobom doświadczającym konfliktów, problemów oraz trudnych sytuacji. Trzeba mieć na uwadze fakt, że dzieci w różnym wieku szkolnym same nie potrafią jeszcze wystarczająco asertywnie wyrażać swoich potrzeb.

Najważniejsza w tym miejscu dla mediatora rówieśniczego będzie jego wspierająca postawa. Oczywiście kompetencje komunikacyjne są kluczowe dla roli mediatora, jednak najcenniejsza dla osób doświadczających trudnych sytuacji jest świadomość, że nie są pozostawione same sobie z problemami. Uczniowie i uczennice muszą czuć się zaopiekowani przez najbliższe otoczenie, aby móc konstruktywnie mierzyć się z doświadczanymi konfliktami.

JAKIE ZNACZENIE MA POROZUMIENIE?

Po co uczyć dzieci i młodzież mediacji rówieśniczych w szkole? Czy uczennice i uczniowie potrafią mediować? Kogo wybrać na mediatora rówieśniczego? Jak przeciwdziałać konfliktom rówieśniczym? W jaki sposób wypracować porozumienie? Kiedy współpraca w zróżnicowanych zespołach przynosi oczekiwane efekty?

To tylko kilka pytań, które nasuwają się w związku z potrzebą wdrażania w społeczności szkolnej mediacji rówieśniczych. Przedstawione obawy są bezzasadne i nie powinny stać się zaporą blokującą wprowadzanie pozytywnych zmian w placówce.

Wychowywanie dzieci w różnym wieku szkolnym to nie lada wyzwanie. Już od najmłodszych lat uczniowie i uczennice powinni rozwijać w sobie kompetencje z zakresu samodzielnego radzenia sobie w trudnych sytuacjach, twórczego rozwiązywania problemów oraz dochodzenia do porozumienia w sytuacjach konfliktowych z wykorzystaniem współpracy. Jedną z wartościowszych metod pokazujących, w jaki sposób efektywnie i skutecznie osiągać cele w tym zakresie są mediacje rówieśnicze.

W wychowaniu nie są najważniejsze kary i nagrody, ale dobry przykład. Dzieci w głównej mierze uczą się poprzez naśladowanie zachowań dorosłych. Warto zatem pokazywać, w jaki sposób dzięki dobrej współpracy oraz konstruktywnej rozmowie mierzyć się z problemami oraz konfliktami między sobą. Trzeba pokazywać im, jak mogą odnaleźć się w trudnej sytuacji i, traktując ją jako wyzwanie, znaleźć skuteczne rozwiązanie satysfakcjonujące wszystkie osoby w konflikcie.

Przy tym dobrą praktyką jest pozwolenie dzieciom i młodzieży na popełnianie błędów oraz uczenie się na nich. Nie wolno zamiatać ich pod dywan, bagatelizować, ignorować, pomniejszać lub wyolbrzymiać. Kary i nagrody również nie sprawdzą się w tym kontekście.

Najważniejsze jest dostrzeżenie błędu, zaakceptowanie sytuacji, wyciągnięcie wniosków i dalsze poszukiwanie najbardziej optymalnego rozwiązania. Wytykanie błędów tylko zniechęca do działania, obniża poczucie sprawczości oraz blokuje rozwój.

OPIS PROGRAMU

MEDIARE MEDIACJE RÓWIEŚNICZE

PROGRAM MEDIARE

Program „MEDIARE. Mediacje rówieśnicze” bazuje na uczeniu się przez doświadczanie z wykorzystaniem aktywnych metod nauczania-uczenia (się). Cykl zajęć w ramach programu składa się z pięciu dwugodzinnych sesji prowadzonych w formie warsztatów. W trakcie zajęć uczniowie i uczennice zapoznają się z podstawowymi kwestiami związanymi z zarządzaniem konfliktami

oraz prowadzeniem mediacji. Do zadań mediatorów rówieśniczych wybranych przez wychowawców specjalistów należy przeprowadzenie symulacji mediacji rówieśniczych w małych zespołach uczniów i uczennic.

Realizacja programu kończy się wspólnym spotkaniem wszystkich uczniów i uczennic biorących udział w cyklu zajęć poświęconych problematyce mediacji rówieśniczych. W trakcie wydarzenia dzieci i młodzież w różnym wieku szkolnym prezentują wypracowane przez siebie podczas warsztatów – indywidualnie oraz w zespołach – prace oraz scenki mediacyjne nawiązujące do treści programu.

Poszukiwanie konstruktywnych rozwiązań różnorodnych trudności z wykorzystaniem mediacji pozwala zapobiec eskalacji konfliktów w społeczności rówieśniczej. Pozytywnie oddziałuje również na samopoczucie uczniów, wspiera ich kondycję psychofizyczną, buduje poczucie własnej wartości, motywuje i angażuje do mądrych działań.

POLECANY PODRĘCZNIK

Rekomendowaną dla programu pomocą dydaktyczną jest podręcznik „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia” autorstwa Małgorzaty Pruś z gotowymi materiałami edukacyjnymi, który pozwala krok po kroku szczegółowo zaplanować i zrealizować poszczególne warsztaty. Dedykowany do prowadzenia zajęć pakiet edukacyjny stworzony został w celu wspierania uczniów doświadczających problemów, trudnych sytuacji oraz konfliktów.

Zawarty w nim materiał dydaktyczny przeznaczony jest dla mediatorów, wychowawców, pedagogów, psychologów, nauczycieli, edukatorów i innych specjalistów w różnego typu placówkach, oświatowych, wychowawczych, opiekuńczych. Pełna wersja publikacji w formie ebooka znajduje się w wybranych księgarniach internetowych specjalizujących się w sprzedaży książek elektronicznych. Fragment podręcznika można nieodpłatnie pobrać na stronie internetowej EduBook www.book.edu.pl

Dzięki narzędziom zamieszczonym w pakiecie uczniowie i uczennice poznają skuteczne sposoby rozwiązywania proble-

mów na podstawie konkretnych przykładów typowych sytuacji edukacyjno-społecznych, które mogą mieć miejsce w ich codziennym życiu.

Zestaw umieszczonych w pakiecie zróżnicowanych materiałów edukacyjnych oraz wychowawczych pozwala na projektowanie dowolnych form wsparcia z wykorzystaniem: opowiadań edukacyjno-społecznych, zadań rozwojowych, kart pracy, list kontrolnych, ćwiczeń leksykalnych, kart sentencji, formularzy dokumentów oraz quizów edukacyjnych.

Zaproponowana przez autorkę programu procedura planowania i organizowania doskonalenia oraz rozwijania kompetencji mediacyjnych osób uczących się oparta została na autorskim scenariuszu zajęć, który zawiera cztery etapy cyklu uczenia się Davida A. Kolba. Sprawdzone w praktyce rozwiązanie wpisuje się w koncepcję edukacji włączającej oraz uwzględnia zasady uniwersalnego projektowania w edukacji, które w prostej linii wywodzą się od Ronalda L. Mace oraz Siedmiu Zasad Projektowania Uniwersalnego.

SPOŁECZNE UCZENIE SIĘ

Autorka programu odwołuje się również do teorii społecznego uczenia się Alberta Bandury. Wychodząc z założenia, że zachowania uczniów i uczennic mogą kształtować się i utrwalać poprzez obserwację, naśladowanie i modelowanie ważnych i atrakcyjnych dla nich osób, można podjąć próbę wdrożenia mediacji rówieśniczych prowadzonych przez rówieśników, którzy mogą stanowić pozytywny wzorzec dla swoich kolegów i koleżanek w placówce/ośrodku.

Przykłady konstruktywnych działań podejmowanych przez mediatorów rówieśniczych w ramach organizowania i prowadzenia mediacji rówieśniczych rekomendowanych w programie „MEDIARE. Mediacje rówieśnicze”: ustalanie i respektowanie zasad współpracy i komunikacji, poznanie i przestrzeganie reguł mediacji rówieśniczych, wypracowywanie porozumienia, określanie, wyrażanie i rozumienie potrzeb, rozpoznawanie i nazywanie emocji, kontrolowanie trudnych emocji, empatyzowanie, opieranie się presji rówieśniczej, pozytywny sposób rozwiązywa-

nia konfliktów, szczerza i otwarta komunikacja, aktywne słuchanie, asertywne wyznaczanie granic.

Koledzy i koleżanki w znacznym stopniu wzajemnie na siebie wpływają, stąd odpowiednie przygotowanie wybranych osób do pełnienia roli mediatorów rówieśniczych wspiera modelowanie pożądanych zachowań wśród rówieśników. Naśladowanie ważnych dla uczniów i uczennic osób – którymi również mogą być ich rówieśnicy praktykujący techniki mediacyjne do rozwiązywania problemów i konfliktów rówieśniczych – może stać się dla nich źródłem wielu pozytywnych wzmocnień.

GRUPA DOCELOWA

Podstawową grupę docelową programu „MEDIARE. Mediacje rówieśnicze” stanowią dzieci i młodzież w różnym wieku szkolnym:

- uczniowie i uczennice klas IV-VIII szkół podstawowych,
- uczniowie i uczennice szkół ponadpodstawowych,
- młodzież z Młodzieżowych Ośrodków Socjoterapii oraz Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych.

STANDARDY PROGRAMU

Program „MEDIARE. Mediacje rówieśnicze” przeznaczony jest do realizacji w szkołach podstawowych oraz ponadpodstawowych z uwzględnieniem ewentualnych dostosowań w zakresie zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i możliwości rozwojowych uczniów i uczennic na wskazanym etapie edukacyjnym.

Cykl zajęć poświęconych mediacjom rówieśniczym sprawdzi się w Młodzieżowych Ośrodkach Socjoterapii, Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych, świetlicach środowiskowych, domach dziecka, poradniach psychologiczno-pedagogicznych oraz innych placówkach o charakterze edukacyjnym, wychowawczym lub opiekuńczym.

Zajęcia warsztatowe mogą być prowadzone przez wychowawcę, pedagoga, psychologa lub innego nauczyciela specjalistę w ramach godzin wychowawczych lub zajęć z obszaru udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także podczas innych zajęć realizowanych zgodnie z obowiązującym w danej placówce programem.

Program „MEDIARE. Mediacje rówieśnicze” warto uwzględnić w programie wychowawczo-profilaktycznym placówki oraz powiązać go z projektem mediacji rówieśniczych lub z innym dokumentem placówki w zakresie oddziaływań wychowawczych, profilaktycznych, opiekuńczych mających na celu ochronę dzieci i młodzież przed zagrożeniem agresją oraz przemocą.

Program „MEDIARE. Mediacje rówieśnicze” realizują wychowawcy lub inni nauczyciele specjaliści pracujący w placówce/ośrodku, którzy posiadają merytoryczną wiedzę oraz odpowiednie umiejętności w zakresie zarządzania konfliktem oraz prowadzenia mediacji. Dobrze, jeśli są one potwierdzone świadectwem ukończenia studiów podyplomowych lub certyfikatem z tego zakresu wydanym przez ośrodek mający akredytację przyznaną przez kuratora oświaty.

Pedagodzy oraz psychologowie, którzy sami nie wdrażają programu MEDIARE, mogą wspierać nauczycieli podczas realizacji cyklu zajęć mediacyjnych.

CELE PROGRAMU

Głównym celem programu „MEDIARE. Mediacje rówieśnicze” jest kształtowanie postaw uczniów i uczennic akceptujących mediacje rówieśnicze jako technikę konstruktywnego radzenia sobie z problemami, konfliktami i trudnymi sytuacjami poprzez niedyrektywną komunikację i dobrą współpracę.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- wspieranie dzieci i młodzieży w różnym wieku szkolnym w rozwijaniu poczucia własnej sprawczości oraz odpowiedzialności w obszarze samodzielnego rozwiązywania problemów i konfliktów w konstruktywny sposób oraz skutecznego i efektywnego radzenia sobie z trudnościami w środowisku rówieśniczym z wykorzystaniem technik mediacyjnych,
- rozwijanie kompetencji psychospołecznych dzieci i młodzieży w różnym wieku szkolnym, w tym umiejętności rozpoznawania i nazywania emocji własnych oraz innych osób, a także określania potrzeb, umiejętności radzenia sobie z negatywnymi uczucia-

mi w przeżywaniu trudnych doświadczeń oraz świadome kształtowanie i wzmacnianie pozytywnego obrazu siebie,

- tworzenie przestrzeni do rozwijania przez dzieci i młodzież w różnym wieku szkolnym umiejętności przyjmowania perspektywy oraz punktu widzenia innej osoby, nawiązywania efektywnej i skutecznej współpracy, twórczego poszukiwania konstruktywnych rozwiązań, osiągania satysfakcjonującego porozumienia oraz samodzielnego podejmowania decyzji,
- doskonalenie i rozwijanie umiejętności interpersonalnych dzieci i młodzieży w różnym wieku szkolnym, budowanie i wzmacnianie więzi społecznych w zróżnicowanych zespołach oraz kształtowanie życzliwego i bezpiecznego klimatu społecznego placówki/ośrodka w wymiarze zdrowych relacji pomiędzy uczniami i uczennicami oraz na linii nauczyciele/wychowawcy – uczniowie i uczennice.

SCENARIUSZ PIERWSZY

KONFLIKT DOBRZE ROZPOZNANY, TO SUKCES GWARANTOWANY

CEL:

- osoby uczące się zostają wyposażone w zasób wiadomości oraz rozwijają kompetencje kluczowe, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany rozumieć wartość konfliktu

CELE W JĘZYKU UCZNIA:

- wyjaśniam własnymi słowami, czym jest konflikt
- rozpoznaję przyczyny konfliktu
- poszukuję konstruktywnych rozwiązań
- dostrzegam dobre strony konfliktu

PYTANIA KLUCZOWE:

- Co to jest konflikt?
- Po co rozwiązuje się konflikty?
- W jaki sposób rozpoznać źródło konfliktu?
- Jakie są pozytywne cechy konfliktu?

METODY I FORMY PRACY:

- case study, mini-wykład, mapa myśli, barometr motywacji, drzewko emocji, ćwiczenie integracyjne, mówiąca ściana, technika słowa-klucze, praca z wykorzystaniem kart pracy, praca indywidualna, współpraca w parach, współpraca w małych zespołach

SCENARIUSZ PIERWSZY

PROGRAM MEDIARE

KONFLIKT DOBRZE ROZPOZNANY, TO SUKCES GWARANTOWANY

PRZEWIDYWANY CZAS:

- 90 min./2x45 min./ 3x30 min.
 - jedno spotkanie dwie jednostki lekcyjne lub dwa spotkania po jednej jednostce lekcyjnej lub trzy spotkania po trzydzieści minut w trybie zajęć zdalnych
- Proponowany czas warto dookreślić na podstawie dostosowania scenariusza do zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychorozwojowych osób uczących się w konkretnym zróżnicowanym zespole; decyzję w zakresie ilości oraz tempa realizacji proponowanych aktywności podejmuje osoba ucząca, która posiada rozpoznanie potrzeb zespołu klasowego, z którym współpracuje podczas realizacji programu „MEDIARE. Mediacje rówieśnicze”.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- koło emocji, karta pracy „5 grup przyczyn konfliktu”, lista kontrolna „Pozytywne cechy konfliktu”, słowo-klucz „Konflikt” – ćwiczenia leksykalne, zadanie rozwojowe „6 kroków bez porażek”, quiz edukacyjny „Czy znajdziesz przyczynę sporu?”, opis sytuacji edukacyjno-społecznej „Śmiech przez łzy”, pytania na wyjście – konstruktywna informacja zwrotna na temat uczenia się, podręcznik M. Pruś, *MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia. Techniki mediacyjne w edukacji włączającej*, Gorlice 2022

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Wprowadzenie do zajęć: werbalne oraz wizualne przedstawienie tematu, celów zajęć, pytań kluczowych, podejmowanej problematyki oraz proponowanych metod i form pracy na zajęciach. Wstępne czynności organizacyjne. Uczniowie i uczennice mogą wyrazić swoje potrzeby związane z tematyką zajęć oraz sposobem ich organizacji, a także różnorodną formą prezentowania zdobytej wiedzy. Osoba prowadząca uwzględnia w toku zajęć zróżnicowane potrzeby edukacyjne oraz możliwości psychorozwojowe uczniów i uczennic.

2. Integracja zróżnicowanego zespołu klasowego. Osoby uczestniczące w zajęciach mają za zadanie zaprezentowanie na forum grupy w wybrany przez siebie sposób trudnej sytuacji, którą udało im się ostatnio rozwiązać. Swoją sukces mogą przedstawić w formie krótkiego opisu, ilustracji, schematu rozwiązania, wypowiedzi ustnej lub pantomimy. Osoba prowadząca udziela uczniom pozytywnych wzmocnień, aby zmotywować do dzielenia się doświadczeniami ze sobą w grupie rówieśniczej. Używa pochwał słownych oraz umówionych gestów do świętowania sukcesów.

Budowanie dobrych relacji społecznych oraz inspirowanie do współpracy w zróżnicowanym zespole to ważny element mający wpływ na angażowanie i motywowanie uczniów i uczennic do aktywnego uczestniczenia w zajęciach. Pozytywna atmosfera w zespole wspiera potrzeby i możliwości osób uczących się o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych oraz możliwościach psychorozwojowych.

3. Opis sytuacji społeczno-edukacyjnej „Śmiech przez łzy”. Wyświetlany na tablicy interaktywnej tekst, odczytuje chętna osoba z zespołu lub kolejno kilka osób. Uczniowie i uczennice, którzy tego potrzebują otrzymują także egzemplarz w wersji drukowanej lub elektronicznej. Studium przypadku jest dostępne w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Case study – fragment

„Okazało, się że dziewczynka kilka tygodni temu pożegnała Aleksa, dlatego doświadczała żałoby po stracie przyjaciela. Ania nie potrafiła ukryć smutku oraz opanować łez, które wielkie niczym ziarenka fasoli spływały po jej policzkach. W klasie przez dłuższą chwilę zapanowała głucha cisza. Po czym wszystkie osoby w zespole zaczęły pocieszać koleżankę, dodawać jej otuchy, mówić jej miłe rzeczy na temat ukochanego królika.

Podczas gdy uczennica dostawała od wszystkich osób w zespole duże wsparcie, którego w tym momencie tak bardzo potrzebowała, niespodziewanie podbiegł do niej Kacper. Chłopak, zamiast wykazać się empatią wobec cierpiącej koleżanki, zaczął okładać ją po głowie książką. Zanim podeszła wychowawczyni i ochroniła dziewczynkę, uczeń zdążył już kilka razy zdzielić ją, zadając ból. Podnosił i opuszczał podręcznik na głowie koleżanki z takim zapałem, jakby sprawiało mu to ogromną satysfakcję. Przynajmniej takie sprawiał wrażenie...”

4. Tekst o trudnościach w relacjach z ludźmi, komunikacji, powtarzalnych stereotypowych zachowaniach oraz nietypowych reakcjach na bodźce sensoryczne stanowi punkt wyjścia do dyskusji w parach. Osoby otrzymują polecenie budujące ich zaangażowanie w kształtowane procesy: zastanówcie się, jak sami zachowalibyście się w takiej sytuacji? Swój poziom motywacji do rozwiązania trudnej sytuacji mogą przedstawić z wykorzystaniem na przykład techniki barometr motywacji.

5. Następnie osoby uczące się indywidualnie poszukują odpowiedzi na kilka ważnych pytań rozwojowych dostępnych w karcie pracy. Jeśli tego potrzebują, otrzymują dodatkowe pomoce edukacyjne do wykonania zadania między innymi w formie koła emocji z nazwami poszczególnych emocji. Po zakończeniu ćwiczenia, w zależności od tempa swojej pracy oraz ilości odpowiedzi, dzielą się swoimi refleksjami na forum zespołu:

PRZEBIEG ZAJĘĆ

- Co czujesz po przeczytaniu historii?
- Która z wymienionych emocji jest najsilniejsza?
- Na co zwróciłeś/zwróciłaś szczególną uwagę?
- Dlaczego akurat to jest dla Ciebie ważne?
- O czym mówi poznana historia?
- Z jakimi trudnościami spotkali się bohaterowie?

Swoje odpowiedzi uczniowie i uczennice mogą zaprezentować także w formie wizualnej z wykorzystaniem techniki drzewka emocji, na którym wskazują swoją pozycję, opisują przyjętą postawę oraz samopoczucie. (np. leżenie pod drzewem, huśtanie się, zwisanie itp.)

6. W celu zebrania i usystematyzowania wiedzy na temat konfliktu, uczniowie pracują techniką słowa-klucze w małych grupach. Wykorzystują do tego kartę pracy „Konflikt” zawierającą ćwiczenia leksykalne oraz wyjaśnienie znaczenia kluczowego pojęcia. W zestawie znajduje się definicja konfliktu oraz dwanaście zadań leksykalnych o różnym stopniu trudności w tym: krzyżówka, chmura wyrazowa, niedokończone zdania. Poszczególne ćwiczenia zostają dopasowane do zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychorozwojowych osób uczących się w zróżnicowanych zespołach. Materiał dostępny w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”. Uczniowie mają możliwość zaprezentowania wyników swojej pracy w różnej formie.

Przykład: zadanie 1. Odszukaj w internetowym Słowniku języka polskiego PWN definicję słownikową leksemu KONFLIKT.

Przykład: zadanie 8. Dokończ rozpoczęte zdania.

1. *Konflikt jest to sytuacja, w której...*
2. *Konflikty najczęściej powstają gdy...*
3. *Konflikt wynika z...*
4. *Rozwiązanie konfliktu wymaga...*
5. *W sytuacji konfliktu trzeba...*

Po wykonaniu wybranych ćwiczeń następuje omówienie aktywności podjętych przez uczniów i uczennice w formie krótkiej sesji pytań i odpowiedzi.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

7. Osoba ucząca przedstawia mini-wykład nt. konfliktu. Celem tej części jest wyjaśnienie jego wartości z wykorzystaniem karty pracy „5 grup przyczyn konfliktu”. Zostaje sformułowana odpowiedź na pytanie: „Co leży u źródeł konfliktu?”. Osoba ucząca ilustruje swoją wypowiedź przykładami z case study. Własne przykłady mogą podawać także uczniowie i uczennice. Po prezentacji werbalnej oraz wizualnej tematu następuje krótka sesja pytań i odpowiedzi. W efekcie osoby uczące się potrafią samodzielnie wyjaśnić czym jest konflikt oraz jakie mogą być przyczyny trudnej sytuacji konfliktowej.

8. Osoby uczące się w praktyce ćwiczą zdobytą podczas zajęć wiedzę, wykonując zadanie rozwojowe „6 kroków bez porażek”. To checklista pomagająca rozwiązać konflikty rozpoznane i nazwane przez nich w historii „Śmiech przez łzy”. Pracując w małych zespołach postępują zgodnie z instrukcją:

1. Rozpoznaj i nazwij konflikt.
2. Zaproponuj rozwiązania.
3. Oceń wybrane pomysły.
4. Wybierz najlepsze rozwiązanie.
5. Stwórz plan realizacji.
6. Oceń podjęte działania.

Uczniowie i uczennice omawiają rezultaty swojej współpracy na forum całego zespołu. Następuje zebranie najważniejszych informacji, sformułowanie wniosków oraz ustalenie wspólnej notatki w formie mapy myśli.

Osoby uczące się określają w parach, jakie są pozytywne strony konfliktu. W tym celu korzystają z checklisty „Pozytywne cechy konfliktu” udostępnionej przez osobę uczącą w formie online na tablicy interaktywnej lub w formie drukowanej zgodnie z potrzebami uczniów. Lista kontrolna jest dostępna w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Przykładowe stwierdzenia z checklisty:

- Biorę odpowiedzialność za własne działanie.
- Dbam o własne interesy.
- Przyznaję się do błędu i niewiedzy.
- Wyjaśniam niezrozumiałe sprawy.

Jeśli istnieje taka potrzeba, osoba ucząca podaje konkretny przykład do wskazanych przez uczniów stwierdzeń. Chodzi o to, aby rozumieli, co na przykład znaczy to, że osoba dba o własne interesy.

9. Podsumowanie zajęć w formie quizu edukacyjnego „Czy znajdziesz przyczynę sporu?“, który jest dostępny w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”.

Przykładowe pytania testowe:

Pyt. 1. Uczniowie posprzeczcali się z wychowawczynią z powodu odwołania przez dyrektora szkoły wycieczki do Zakopanego. Przyczyna konfliktu to:

- A.** błędne lub niepełne informacje na określony temat
- B.** niezależne od nikogo czynniki i warunki zewnętrzne

Pyt. 7. Krzysiek z Antosiem pokłócili się o główną rolę w szkolnym przedstawieniu; jeden i drugi chłopiec chciał zostać odważnym strażakiem. Przyczyna konfliktu to:

- A.** sytuacja blokująca realizację własnych potrzeb, pomysłów, celów
- B.** zakorzenione osobiste przekonania

Jeśli zostanie wyrażona taka potrzeba quiz edukacyjny można rozwiązać indywidualnie, w parach lub wspólnie. Osoba prowadząca może również wykorzystać wybraną aplikację multimedialną do tworzenia quizów online. (Kahoot!, Quizlet, Quizizz i inne)

10. Informacja zwrotna na temat procesu uczenia się uczniów i uczennic podczas zajęć. Osoby uczące się otrzymują do wyboru zapisane na karteczkach post-it otwarte pytania na wyjście:

PRZEBIEG ZAJĘĆ

- Co było dla mnie ważne podczas zajęć?
- Czego potrzebuję jeszcze więcej?
- Co mi nie odpowiadało podczas zajęć?
- Jak wykorzystam zdobytą na zajęciach wiedzę?

Uczniowie i uczennice biorący udział w zajęciach mogą w tym miejscu przekazać osobie prowadzącej własne spostrzeżenia dotyczące ich zróżnicowanych potrzeb oraz możliwości związanych z uczeniem się na zajęciach. Zwracają uwagę także na to, czy mieli podczas realizacji poszczególnych faz lekcji wybór w zakresie rodzaju i formy proponowanych aktywności, a także różnych możliwości prezentowania zdobywanej wiedzy.

Swoją odpowiedź mogą zaprezentować w formie krótkiej wypowiedzi ustnej lub pisemnej albo prostego znaku graficznego. Uczniowie i uczennice pamiętają o zasadach dobrej, empatycznej komunikacji. Dbają o to, aby nie blokować sobie nawzajem, tylko otwierać się na akt udzielania i przyjmowania konstruktywnych informacji zwrotnych w określonej formule.

Po zakończeniu zajęć umieszczają karteczki post-it w wyznaczonym do tego miejscu, tworząc tak zwaną mówiącą ścianę. Istnieje możliwość stworzenia wirtualnej ściany z wykorzystaniem interaktywnej tablicy online lub aplikacji multimedialnej (Padlet, Trello). Osoby uczące się mogą także przyznać punkty na tarczy strzeleckiej, która zawiera elementy do oceny ujęte w pytaniach.

SCENARIUSZ DRUGI

CZY WSPÓŁPRACA SIĘ OPŁACA?

CEL:

- osoby uczące się zostają wyposażone w zasób wiadomości oraz rozwijają kompetencje kluczowe, które pozwalają efektywnie i skutecznie pracować w zespole, podejmować społeczną aktywność i budować relacje społeczne, sprzyjające bezpiecznemu rozwojowi

CELE W JĘZYKU UCZNIA:

- wyjaśniam własnymi słowami, na czym polega współpraca
- rozpoznaję dobre aspekty współpracy
- poszukuję konstruktywnych rozwiązań
- dostrzegam korzyści wynikające ze współpracy

PYTANIA KLUCZOWE:

- Na czym polega efektywna współpraca?
- Po co współpracować ze sobą?
- W jaki sposób budować relacje społeczne?
- Jakie korzyści wynikają ze współpracy?

METODY I FORMY PRACY:

- case study, mini-wykład, śnieżna kula, barometr motywacji, mówiąca ściana, drzewko emocji, ćwiczenie integracyjne, technika słowa-klucze, praca z wykorzystaniem kart pracy, praca indywidualna, współpraca w parach, współpraca w małych zespołach

SCENARIUSZ DRUGI

PROGRAM MEDIARE

CZY WSPÓŁPRACA SIĘ OPŁACA?

PRZEWIDYWANY CZAS:

- 90 min./2x45 min./ 3x30min.
 - jedno spotkanie dwie jednostki lekcyjne lub dwa spotkania po jednej jednostce lekcyjnej lub trzy spotkania po trzydzieści minut w trybie zajęć zdalnych
- Proponowany czas warto dookreślić na podstawie dostosowania scenariusza do zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychorozwojowych osób uczących się w konkretnym zróżnicowanym zespole; decyzję w zakresie ilości oraz tempa realizacji proponowanych aktywności podejmuje osoba ucząca, która posiada rozpoznanie potrzeb zespołu klasowego, z którym współpracuje podczas realizacji programu „MEDIARE. Mediacje rówieśnicze”.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- koło emocji, karta pracy „5 sposobów rozwiązywania konfliktów”, lista kontrolna „Warunki dobrej współpracy”, słowo-klucz „Współpraca” – ćwiczenia leksykalne, metoda uczenia się „Kontrakt”, quiz edukacyjny „Ile wiesz o współpracy?”, opis sytuacji edukacyjno-społecznej „Słomiany zapał”, karta sentencji, pytania na wyjście – konstruktywna informacja zwrotna na temat uczenia się, podręcznik M. Pruś, *MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia. Techniki mediacyjne w edukacji włączającej*, Gorlice 2022.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Wprowadzenie do zajęć: werbalne oraz wizualne przedstawienie tematu, celów zajęć, pytań kluczowych, podejmowanej problematyki oraz proponowanych metod i form pracy na zajęciach. Wstępne czynności organizacyjne. Uczniowie i uczennice mogą wyrazić swoje potrzeby związane z tematyką zajęć oraz sposobem ich organizacji, a także różnorodną formą prezentowania zdobytej wiedzy. Osoba prowadząca uwzględnia w toku zajęć zróżnicowane potrzeby edukacyjne oraz możliwości psychorozwojowe uczniów i uczennic.

2. Integracja zróżnicowanego zespołu klasowego. Osoby uczestniczące w zajęciach mają za zadanie zaprezentowanie na forum grupy określonej sytuacji, problemu, sprawy, wydarzenia z różnych punktów widzenia. Inspiracją może być tutaj sentencja H. Forda: „jeśli jest w ogóle jakiś sekret sukcesu, leży on w umiejętności przyjęcia punktu widzenia innych i patrzeniu na rzeczy zarówno z pozycji rozmówcy, jaki własnej”. Swoje propozycje mogą przedstawić w formie krótkiego opisu, ilustracji, schematu rozwiązania, wypowiedzi ustnej lub pantomimy. Osoba prowadząca udziela uczniom pozytywnych wzmocnień, aby zmotywować do dzielenia się doświadczeniami ze sobą w grupie rówieśniczej. Używa pochwał słownych oraz umówionych gestów do świętowania sukcesów.

Budowanie dobrych relacji społecznych oraz inspirowanie do współpracy w zróżnicowanym zespole to ważny element mający wpływ na angażowanie i motywowanie uczniów i uczennic do aktywnego uczestniczenia w zajęciach. Pozytywna atmosfera w zespole wspiera potrzeby i możliwości osób uczących się o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych oraz możliwościach psychorozwojowych. Karta sentencji wraz z propozycją pozostałych zadań do wykonania jest dostępna w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

3. Opis sytuacji społeczno-edukacyjnej „Słomiany zapal”. Wyświetlany na tablicy interaktywnej tekst, odczytuje chętna osoba z zespołu lub kolejno kilka osób. Uczniowie i uczennice, którzy tego potrzebują otrzymują także egzemplarz w wersji drukowanej lub elektronicznej. Studium przypadku jest dostępne w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”.

Case study – fragment

„Karol nie potrafił zająć się żadnym zadaniem na dłużej. Najpierw próbował wycinać poszczególne elementy do umieszczenia na plakacie. Potem zajął się malowaniem liter potrzebnych do wykonania hasła. Jednak bardzo szybko stracił zainteresowanie. Wszystkie czynności nudziły go. Dodatkowo rozpraszał go ruch panujący w klasie, przemierzający się uczniowie oraz bałagan na ławkach. W efekcie pozaczynał kilka aktywności i pozostawił je niedokończone. Karol czuł, że brakuje mu motywacji.

Chłopcy, widząc zniecierpliwienie koleżanek, zaczęli odganiać Karola od plakatu, aby przypadkiem jeszcze czegoś nie zepsuł. Stwierdzili, że jak nie pomaga, to lepiej, żeby nie przeszkadzał. Chłopak nie bardzo rozumiał ich postawę, ponieważ to on wymyślił całą koncepcję projektu. Powiedział, co, gdzie i jak ma wyglądać. Włożył w to tyle wysiłku, a teraz kazali mu pójść sobie. Karol nie chciał dłużej z nimi dyskutować, usiadł na krześle obok i wpatrywał się na ptaki latające za oknem. Czuł się taki niepotrzebny i bezwartościowy. Co mógł jeszcze więcej zrobić, kiedy ta klasowa stajnia Augiasza pochłaniała całą jego energię?...”

4. Tekst o bujaniu w obłokach i myśleniu o niebieskich migdałach, związanych z tym niepowodzeniach szkolnych oraz negatywnych konsekwencjach stygmatyzowania stanowi punkt wyjścia do dyskusji w małych zespołach. Osoby otrzymują polecenie budujące ich zaangażowanie w kształtowane procesy: zastanówcie się, jak sami zachowalibyście się w takiej sytuacji? Posłuchajcie, jak zachowałby się wasz kolega, koleżanka z zespołu.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Swój poziom motywacji do rozwiązania trudnej sytuacji mogą przedstawić z wykorzystaniem na przykład techniki barometr motywacji.

5. Następnie osoby uczące się indywidualnie poszukują odpowiedzi na kilka ważnych pytań rozwojowych dostępnych w karcie pracy. Jeśli tego potrzebują, otrzymują dodatkowe pomoce edukacyjne do wykonania zadania między innymi w formie koła emocji z nazwami poszczególnych emocji. Po zakończeniu ćwiczenia, w zależności od tempa swojej pracy i ilości udzielanych odpowiedzi, dzielą się swoimi refleksjami w małych zespołach:

- Co czujesz po przeczytaniu historii?
- Która z wymienionych emocji jest najsilniejsza?
- Na co zwróciłeś/zwróciłaś szczególną uwagę?
- Dlaczego akurat to jest dla ciebie ważne?
- O czym mówi poznana historia?
- Z jakimi trudnościami spotkali się bohaterowie?

Swoje odpowiedzi uczniowie i uczennice mogą zaprezentować także w formie wizualnej z wykorzystaniem techniki drzewka emocji, na którym wskazują swoją pozycję, opisują przyjętą postawę oraz samopoczucie. (np. leżenie pod drzewem, huśtanie się, zwisanie itp.)

6. W celu zebrania i usystematyzowania wiedzy na temat współpracy, uczniowie pracują techniką słowa-klucze w małych zespołach. Wykorzystują do tego kartę pracy „Współpraca” zawierającą ćwiczenia leksykalne oraz wyjaśnienie znaczenia kluczowego pojęcia. W zestawie znajduje się definicja współpracy oraz dwanaście zadań leksykalnych o różnym stopniu trudności w tym: krzyżówka, chmura wyrazowa, niedokończone zdania. Poszczególne ćwiczenia zostają dopasowane do zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychorozwojowych osób uczących się w zróżnicowanych zespołach. Uczniowie mają możliwość zaprezentowania wyników swojej pracy w różnej formie. Materiał dostępny w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Przykład: zadanie 4.

Odszukaj, a następnie zapisz wyrazy bliskoznaczne oraz synonimy dla WSPÓŁPRACY.

Przykład: zadanie 11.

Ułóż dialog, który dopasujesz do opisanej trudnej sytuacji. W jaki sposób wszyscy razem mogą nawiązać ze sobą WSPÓŁPRACĘ?

Franek, Antek i Karol pierwszy raz realizują razem projekt do szkoły. Najwięcej do zrobienia ma Antek, który boi się odrzucenia przez nowych kolegów. Chłopak zabiega o akceptację rówieśników i godzi się na nierówny podział obowiązków.

Po wykonaniu wybranych ćwiczeń następuje omówienie aktywności podjętych przez uczniów i uczennice w formie krótkiej sesji pytań i odpowiedzi.

7. Osoba ucząca przedstawia mini-wykład nt. współpracy. Celem tej części jest wyjaśnienie czym jest współpraca z wykorzystaniem karty pracy „5 sposobów rozwiązywania konfliktów”. Zostaje sformułowana odpowiedź na pytanie: „Po co współpracować ze sobą?”. Osoba ucząca ilustruje swoją wypowiedź przykładami z case study. Własne przykłady mogą podawać także uczniowie i uczennice. Po prezentacji werbalnej oraz wizualnej tematu następuje krótka sesja pytań i odpowiedzi. W efekcie osoby uczące się potrafią samodzielnie wyjaśnić na czym polega współpraca oraz jakie mogą być korzyści wynikające ze współpracy.

8. Osoby uczące się w praktyce ćwiczą zdobytą podczas zajęć wiedzę. W tym celu wykorzystują metodę uczenia się „Kontrakt”. Dobrze, jeśli odwołują się do poznanej na początku zajęć historii „Słomiany zapał” oraz wymieniają się własnymi doświadczeniami. Kontrakt to lista zdań niedokończonych, dzięki której uczniowie i uczennice określają zasady współpracy i komunikacji w zespole. Pakiet standardów powinien uwzględniać potrzeby wszystkich osób zaangażowanych w rozwiązywanie problemu.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Na początku każdy uczeń indywidualnie przedstawia, na czym mu zależy podczas współpracy w zespole, następnie dyskutuje swoje odpowiedzi w parze z kolegą/koleżanką. Kolejno dwójki łączą się w małe zespoły. Pracując nad ustaleniem zasad współpracy i komunikacji mają do dyspozycji przykładowe niedokończone zdania do uzupełnienia:

- Potrzebuję...
- Zależy mi na...
- Przeszkadza mi...
- Oczekuję...
- Mogę...

Uczniowie i uczennice omawiają rezultaty swojej współpracy na forum całego zespołu. Następuje zebranie najważniejszych informacji, sformułowanie wniosków oraz ustalenie wspólnego kontraktu. Metoda uczenia się „Kontrakt” jest dostępna w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”.

Osoby uczące się określają w parach, na czym polega efektywna współpraca. W tym celu korzystają z checklisty „Warunki dobrej współpracy” udostępnionej przez osobę uczącą w formie online na tablicy interaktywnej lub w formie drukowanej zgodnie z potrzebami uczniów. Lista kontrolna jest dostępna w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”.

Przykładowe stwierdzenia z checklisty:

- dbam o dobrą komunikację
- szanuję zasady współpracy
- szukam rozwiązań
- dbam o przyjazną atmosferę
- zgłaszam swoje pomysły

Jeśli istnieje taka potrzeba, osoba ucząca podaje konkretny przykład do wskazanych przez uczniów stwierdzeń. Chodzi o to, aby rozumieć, co na przykład znaczy to, że osoba dba o dobrą komunikację.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

9. Podsumowanie zajęć w formie quizu edukacyjnego „Ile wiesz o współpracy?”, który jest dostępny w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”. Przykładowe pytania testowe:

1. Współpraca polega na:

- A. wspólnej pracy, szczerzej komunikacji, dbaniu o relacje
- B. wykonywaniu zadań, realizacji celów, osiągnięciu sukcesów

2. Podczas współpracy ważne jest:

- A. pozytywne nastawienie
- B. rywalizowanie o nagrody

3. Współpraca jest skuteczna, jeśli:

- A. mogące wystąpić problemy są bardzo szybko likwidowane
- B. pojawiające się problemy są rozwiązywane w kreatywny sposób

Jeśli zostanie wyrażona taka potrzeba quiz edukacyjny można rozwiązać indywidualnie, w parach lub wspólnie. Osoba prowadząca może również wykorzystać wybraną aplikację multimedialną do tworzenia quizów online. (Kahoot!, Quizlet, Quizizz i inne)

10. Informacja zwrotna na temat procesu uczenia się uczniów i uczennic podczas zajęć. Osoby uczące się otrzymują do wyboru zapisane na karteczkach post-it otwarte pytania na wyjście:

- Co jest dobre?
- Co wymaga poprawy?
- Jak należy to poprawić?
- W jakim kierunku pracować dalej?

Uczniowie i uczennice biorący udział w zajęciach mogą w tym miejscu przekazać osobie prowadzącej własne spostrzeżenia dotyczące ich zróżnicowanych potrzeb oraz możliwości związanych z uczeniem się na zajęciach.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Zwracają uwagę także na to, czy mieli podczas realizacji poszczególnych faz lekcji wybór w zakresie rodzaju i formy proponowanych aktywności, a także różnych możliwości prezentowania zdobywanej wiedzy.

Swoją odpowiedź mogą zaprezentować w formie krótkiej wypowiedzi ustnej lub pisemnej albo prostego znaku graficznego. Uczniowie i uczennice pamiętają o zasadach dobrej, empatycznej komunikacji. Dbają o to, aby nie blokować sobie nawzajem, tylko otwierać się na akt udzielania i przyjmowania konstruktywnych informacji zwrotnych w określonej formule.

Po zakończeniu zajęć umieszczają karteczki post-it w wyznaczonym do tego miejscu, tworząc tak zwaną mówiącą ścianę. Istnieje możliwość stworzenia wirtualnej ściany z wykorzystaniem interaktywnej tablicy online lub aplikacji multimedialnej (Padlet, Trello). Osoby uczące się mogą także przyznać punkty na tarczy strzeleckiej, która zawiera elementy do oceny ujęte w pytaniach.

SCENARIUSZ TRZECI

DZIĘKI POZYTYWNEJ KOMUNIKACJI MNIJ PERTURBACJI

PROGRAM MEDIARE

CEL: osoby uczące się zostają wyposażone w zasób wiadomości oraz rozwijają kluczowe kompetencje komunikacyjne, które pozwalają na sprawne komunikowanie się, rozwiązywanie problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych

CELE W JĘZYKU UCZNIA:

- wyjaśniam własnymi słowami, na czym polega pozytywna komunikacja
- rozpoznaję elementy pozytywnej komunikacji
- stosuję techniki aktywnego słuchania
- dostrzegam korzyści wynikające ze stawiania otwartych pytań

PYTANIA KLUCZOWE:

- Na czym polega pozytywna komunikacja?
- Po co komunikować się ze sobą?
- W jaki sposób aktywnie słuchać?
- Jakie korzyści wynikają ze stawiania otwartych pytań?

METODY I FORMY PRACY:

- case study, mini-wykład, barometr motywacji, drzewko emocji, ćwiczenie integracyjne, technika słowa-klucze, mówiąca ściana, praca z wykorzystaniem kart pracy, praca indywidualna, współpraca w parach, współpraca w małych zespołach

SCENARIUSZ TRZECI

DZIĘKI POZYTYWNEJ KOMUNIKACJI MNIJ PERTURBACJI

PROGRAM MEDIARE

PRZEWIDYWANY CZAS:

- 90 min./2x45 min./ 3x30min.
 - jedno spotkanie dwie jednostki lekcyjne lub dwa spotkania po jednej jednostce lekcyjnej lub trzy spotkania po trzydzieści minut w trybie zajęć zdalnych
- Proponowany czas warto dookreślić na podstawie dostosowania scenariusza do zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychorozwojowych osób uczących się w konkretnym zróżnicowanym zespole; decyzję w zakresie ilości oraz tempa realizacji proponowanych aktywności podejmuje osoba ucząca, która posiada rozpoznanie potrzeb zespołu klasowego, z którym współpracuje podczas realizacji programu „MEDIARE. Mediacje rówieśnicze”.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- koło emocji, karta pracy „7 technik aktywnego słuchania”, karta pracy „2 sposoby zadawania pytań”, słowo-klucz „Komunikacja” – ćwiczenia leksykalne, zadanie rozwojowe „20 pytań rozwojowych”, metoda uczenia się „Metoda trójkąta”, quiz edukacyjny „Jak dużo wiesz o metodach aktywnego słuchania?”, opis sytuacji edukacyjno-społecznej „Wrogi język obcy”, pytania na wyjście – konstruktywna informacja zwrotna na temat uczenia się, podręcznik M. Pruś, *MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia. Techniki mediacyjne w edukacji włączającej*, Gorlice 2022

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Wprowadzenie do zajęć: werbalne oraz wizualne przedstawienie tematu, celów zajęć, pytań kluczowych, podejmowanej problematyki oraz proponowanych metod i form pracy na zajęciach. Wstępne czynności organizacyjne. Uczniowie i uczennice mogą wyrazić swoje potrzeby związane z tematyką zajęć oraz sposobem ich organizacji, a także różnorodną formą prezentowania zdobytej wiedzy. Osoba prowadząca uwzględnia w toku zajęć zróżnicowane potrzeby edukacyjne oraz możliwości psychorozwojowe uczniów i uczennic.

2. Integracja zróżnicowanego zespołu klasowego. Osoby uczestniczące w zajęciach mają za zadanie stworzyć krótką historię obrazkową przedstawiającą rozwiązanie trudnej sytuacji, do której doszło w wyniku niezrozumienia drugiej osoby. Uczniowie pracują w małych zespołach, tworząc krótkie historie na oddzielnych kartkach. Następnie wymieniają się nimi z pozostałymi zespołami. Inna grupa odczytuje intencje autorów, interpretuje rysunek oraz wpisuje na odwrocie kartki kilka słów komentarza dotyczącego przedstawionej historii. Na forum grupy wszyscy omawiają powstałe historie, uwzględniając różne punkty widzenia poszczególnych uczniów i uczennic biorących udział w zajęciach. Zespoły korzystają z ilustracji pochodzących z gazet, komiksów, internetu. Swoje propozycje mogą również przedstawić w formie krótkiego opisu, rysunku, schematu rozwiązania, wypowiedzi ustnej lub pantomimy. Osoba prowadząca udziela uczniom pozytywnych wzmocnień, aby zmotywować do dzielenia się doświadczeniami ze sobą w grupie rówieśniczej. Używa pochwał słownych oraz umówionych gestów do świętowania sukcesów.

Budowanie dobrych relacji społecznych oraz inspirowanie do współpracy w zróżnicowanym zespole to ważny element mający wpływ na zaangażowanie i motywowanie uczniów i uczennic do aktywnego uczestniczenia w zajęciach. Pozytywna atmosfera w zespole wspiera potrzeby i możliwości osób uczących się o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych oraz możliwościach psychorozwojowych.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

3. Opis sytuacji społeczno-edukacyjnej „Wrogi język obcy”. Wyświetlany na tablicy interaktywnej tekst, odczytuje chętna osoba z zespołu lub kolejno kilka osób. Uczniowie i uczennice, którzy tego potrzebują otrzymują także egzemplarz w wersji drukowanej lub elektronicznej. Studium przypadku jest dostępne w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”.

Case study – fragment

„W siódmej klasie pojawiło się kilku nowych uczniów. Przez pierwsze dni byli na świeczniku, każdy chciał ich poznać oraz przywitać się. Zorganizowano im nawet powitalne przyjęcie na godzinie wychowawczej. Co prawda nowi koledzy chcieli dobrze, ale Ivan, Vlad i Stepan czuli się dość niezręcznie. Chłopcom nie spodobał się szum wokół nich. Tym bardziej, że mieli spore trudności z wypowiedaniem się na forum przy wszystkich. Chętniej rozmawiali indywidualnie. Raczej potrzebowali więcej czasu, aby samemu zintegrować się z nową klasą.

Chłopcy znajdowali się pod wpływem silnego stresu. W ubiegłym tygodniu remontowano drogę dojazdową do wiejskiej świetlicy znajdującej się naprzeciwko szkoły. Pod koniec lekcji pod budynek przyjechała koparka. Pech chciał, że na końcu klasy było otwarte okno i na raz dał się słyszeć straszny huk koparki uderzającej łyżką o ziemię. Wszyscy trzej uczniowie w jednym momencie zerwali się z krzesel i schowali się pod ławkami. Myśleli, że to bomby spadają z nieba na szkołę i zaraz wszystko zawali się, a oni zginą pod gruzami budynku...”

4. Tekst o problemach w porozumiewaniu się, trudnościach adaptacyjnych, uczuciu zagrożenia i opuszczenia oraz prawdopodobieństwie prześladowania stanowi punkt wyjścia do dyskusji w małych zespołach. Osoby otrzymują polecenie budujące ich zaangażowanie w kształtowane procesy: zastanówcie się, jak sami zachowalibyście się w takiej sytuacji? Posłuchajcie, jak zachowałby się wasz kolega, koleżanka z zespołu. Swoją motywację do rozwiązania trudnej sytuacji mogą przedstawić z wykorzystaniem na przykład techniki barometr motywacji.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

5. Następnie osoby uczące się w parach poszukują odpowiedzi na kilka ważnych pytań rozwojowych dostępnych w karcie pracy „20 pytań rozwojowych”. Jeśli tego potrzebują, otrzymują dodatkowe pomoce edukacyjne do wykonania zadania między innymi w formie koła emocji z nazwami poszczególnych emocji. Po zakończeniu ćwiczenia, w zależności od tempa swojej pracy i ilości udzielanych odpowiedzi, dzielą się swoimi refleksjami w małych zespołach:

20 pytań rozwojowych – fragment zadania

- Co czuli w tej sytuacji bohaterowie?
- W jaki sposób sobie poradzili?
- Jakie inne rozwiązania im proponujesz?
- Kto zyskał, a kto stracił w sytuacji konfliktu?
- Co zostało uzyskane, a co stracone?
- Które działania doprowadziły do sukcesu?
- Jaka mądrość płynie dla Ciebie z opowieści?

Swoje odpowiedzi uczniowie i uczennice mogą zaprezentować także w formie wizualnej z wykorzystaniem techniki drzewka emocji, na którym wskazują swoją pozycję, opisują przyjętą postawę oraz samopoczucie. (np. leżenie pod drzewem, huśtanie się, zwisanie itp.)

6. W celu zebrania i usystematyzowania wiedzy na temat komunikowania się, uczniowie pracują techniką słowa-klucze w małych zespołach. Wykorzystują do tego kartę pracy „Komunikacja” zawierającą ćwiczenia leksykalne oraz wyjaśnienie znaczenia kluczowego pojęcia. W zestawie znajduje się definicja komunikacji oraz dwanaście zadań leksykalnych o różnym stopniu trudności w tym: krzyżówka, chmura wyrazowa, niedokończone zdania. Poszczególne ćwiczenia zostają dopasowane do zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychorozwojowych osób uczących się w zróżnicowanych zespołach. Uczniowie mają możliwość zaprezentowania wyników swojej pracy w różnej formie. Materiał dostępny w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

ZADANIE 7.

Podkreśl te wyrazy, które określają pozytywne aspekty KOMUNIKACJI: *dobra, otwarta, szczerą, niewerbalna, jasna, rzeczowa, zrozumiała, efektywna, skuteczna, niekulturalna, pośrednia, poprawna, dyrektywna, niedyrektywna, interpersonalna, niezrozumiała, werbalna, asertywna, nieasertywna, efektowna, formalna, bezpośrednia, emocjonalna, kulturalna, zasadna, spójna, lepsza*

ZADANIE 12.

Opowiedz krótką historię, w której tytule znajdzie się słowo KOMUNIKACJA. Przedstaw przykładową sytuację, w której umiejętności komunikacyjne oraz zachowanie zasad dobrej komunikacji pomagają w rozwiązaniu problemu.

7. Osoba ucząca przedstawia mini-wykład nt. komunikacji i komunikowania się. Celem tej części jest wyjaśnienie, na czym polega pozytywna komunikacja z wykorzystaniem kart pracy „7 technik aktywnego słuchania” oraz „2 sposoby zadawania pytań”. Zostaje sformułowana odpowiedź na pytania:

- Co pomaga w aktywnym słuchaniu?
- W jaki sposób zadawać pytania?

Osoba ucząca ilustruje swoją wypowiedź przykładami z case study. Własne przykłady mogą podawać także uczniowie i uczennice. Po prezentacji werbalnej oraz wizualnej tematu następuje krótka sesja pytań i odpowiedzi. W efekcie osoby uczące się potrafią samodzielnie wyjaśnić na czym polega pozytywna komunikacja oraz jakie mogą być korzyści wynikające z komunikowania się ze sobą.

8. Osoby uczące się w praktyce ćwiczą zdobytą podczas zajęć wiedzę. W tym celu wykorzystują metodę uczenia się „Metoda trójkąta”. Dobrze, jeśli odwołują się do poznanej na początku zajęć historii „Wrogi język obcy” oraz wymieniają się własnymi doświadczeniami. Metoda trójkąta uczy współdziałania oraz podejmowania decyzji. Trzy komunikaty nawiązujące do sygnalizacji świetlnej w prosty i jasny sposób pozwalają na szybkie i skuteczne opanowanie trudnej sytuacji komunikacyjnej.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

- START: to może pomóc!
- STOP: to nie działa!
- CZEKAJ: to warto przemyśleć!

Zadaniem uczniów i uczennic jest przedstawienie, jak w trzech krokach można wyjaśnić przykładową trudną sytuację związaną z brakiem pozytywnej komunikacji lub spowodowaną barierami komunikacyjnymi. Uczniowie i uczennice omawiają na forum całego zespołu rezultaty swojej współpracy w parach. Następuje zebranie najważniejszych informacji oraz sformułowanie wniosków.

Osoby uczące się określają w parach, po co komunikować się ze sobą. W tym celu korzystają z karty sentencji udostępnionej przez osobę uczącą w formie online na tablicy interaktywnej lub w formie drukowanej zgodnie ze swoimi potrzebami. Uczniowie i uczennice określają, po co trzeba wyciągać rękę do ludzi według Małgorzaty Musierowicz. Podają przykłady pozytywnego i negatywnego odzewu. Metoda trójkąta oraz karta sentencji są dostępne w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”.

9. Podsumowanie zajęć w formie quizu edukacyjnego „Jak dużo wiesz o metodach aktywnego słuchania?”, który jest dostępny w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”. Przykładowe pytania testowe:

1. Aktywne słuchanie to umiejętność polegająca na:

- A.** uważnym, otwartym słuchaniu rozmówcy, podążaniu za jego słowami
- B.** aktywnym i efektywnym prowadzeniu negocjacji z rozmówcą
- C.** słuchaniu nastawionym na usłyszenie tylko najważniejszych informacji

2. Zadawanie pytań otwartych motywuje do:

- A.** wypowiedziania się, angażowania w rozmowę, budowania relacji
- B.** szybszego zakończenia rozmowy, wyciągnięcia wniosków
- C.** szczegółowego i wyczerpującego opisywania swoich doświadczeń

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Jeśli zostanie wyrażona taka potrzeba quiz edukacyjny można rozwiązać indywidualnie, w parach lub wspólnie. Osoba prowadząca może również wykorzystać wybraną aplikację multimedialną do tworzenia quizów online. (Kahoot!, Quizlet, Quizizz i inne)

10. Informacja zwrotna na temat procesu uczenia się uczniów i uczennic podczas zajęć. Osoby uczące się otrzymują do wyboru zapisane na karteczkach post-it otwarte pytania na wyjście:

- Co umiem już teraz?
- Skąd wiem, że to potrafię?
- Co chcę wiedzieć jeszcze więcej?
- Kiedy wykorzystam tę umiejętność?

Uczniowie i uczennice biorący udział w zajęciach mogą w tym miejscu przekazać osobie prowadzącej własne spostrzeżenia dotyczące ich zróżnicowanych potrzeb oraz możliwości związanych z uczeniem się na zajęciach. Zwracają uwagę także na to, czy mieli podczas realizacji poszczególnych faz lekcji wybór w zakresie rodzaju i formy proponowanych aktywności, a także różnych możliwości prezentowania zdobywanej wiedzy.

Swoją odpowiedź mogą zaprezentować w formie krótkiej wypowiedzi ustnej lub pisemnej albo prostego znaku graficznego. Uczniowie i uczennice pamiętają o zasadach dobrej, empatycznej komunikacji. Dbają o to, aby nie blokować siebie nawzajem, tylko otwierać się na akt udzielania i przyjmowania konstruktywnych informacji zwrotnych w określonej formule.

Po zakończeniu zajęć umieszczają karteczki post-it w wyznaczonym do tego miejscu, tworząc tak zwaną mówiącą ścianę. Istnieje możliwość stworzenia wirtualnej ściany z wykorzystaniem interaktywnej tablicy online lub aplikacji multimedialnej (Padlet, Trello). Osoby uczące się mogą także przyznać punkty na tarczy strzeleckiej, która zawiera elementy do oceny ujęte w pytaniach.

SCENARIUSZ CZWARTY

KAŻDA PORA DOBRA NA POMOC MEDIATORA

CEL:

- osoby uczące się zostają wyposażone w zasób wiadomości oraz rozwijają kluczowe kompetencje rozwiązywania problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych

CELE W JĘZYKU UCZNIĄ:

- wyjaśniam własnymi słowami, kim jest mediator
- rozpoznaję kolejne etapy rozwiązywania problemów
- stosuję zasady obowiązujące podczas mediacji
- dostrzegam wartość pomocy udzielanej przez mediatora

PYTANIA KLUCZOWE:

- Kto to jest mediator?
- Jakie znaczenie ma pomoc mediatora?
- W jaki sposób rozwiązać problem?
- Które zasady są ważne podczas mediacji?

METODY I FORMY PRACY:

- case study, mini-wykład, barometr motywacji, drzewko emocji, odgrywanie ról, ćwiczenie integracyjne, technika słowa-klucze, mówiąca ściana, praca z wykorzystaniem kart pracy, praca indywidualna, współpraca w parach, współpraca w małych zespołach

SCENARIUSZ CZWARTY

PROGRAM MEDIARE

KAŻDA PORA DOBRA NA POMOC MEDIATORA

PRZEWIDYWANY CZAS:

- 90 min./2x45 min./ 3x30min.
 - jedno spotkanie dwie jednostki lekcyjne lub dwa spotkania po jednej jednostce lekcyjnej lub trzy spotkania po trzydzieści minut w trybie zajęć zdalnych
- Proponowany czas warto dookreślić na podstawie dostosowania scenariusza do zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychorozwojowych osób uczących się w konkretnym zróżnicowanym zespole; decyzję w zakresie ilości oraz tempa realizacji proponowanych aktywności podejmuje osoba ucząca, która posiada rozpoznanie potrzeb zespołu klasowego, z którym współpracuje podczas realizacji programu „MEDIARE. Mediacje rówieśnicze”.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- koło emocji, karta pracy „8 kluczowych zadań mediatora”, karta pracy „5 zasad prowadzenia mediacji”, karta pracy „4 etapy rozwiązania konfliktu”, słowo-klucz „Mediator” – ćwiczenia leksykalne, lista kontrolna „Potrzebne umiejętności mediatora”, lista kontrolna „Detektory szkolnego konfliktu”, quiz edukacyjny „Czy możesz zostać mediatorem?”, opis sytuacji edukacyjno-społecznej „Wyrównany rachunek”, pytania na wyjście – konstruktywna informacja zwrotna na temat uczenia się, podręcznik M. Prus, *MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia. Techniki mediacyjne w edukacji włączającej*, Gorlice 2022

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Wprowadzenie do zajęć: werbalne oraz wizualne przedstawienie tematu, celów zajęć, pytań kluczowych, podejmowanej problematyki oraz proponowanych metod i form pracy na zajęciach. Wstępne czynności organizacyjne. Uczniowie i uczennice mogą wyrazić swoje potrzeby związane z tematyką zajęć oraz sposobem ich organizacji, a także różnorodną formą prezentowania zdobytej wiedzy. Osoba prowadząca uwzględnia w toku zajęć zróżnicowane potrzeby edukacyjne oraz możliwości psychorozwojowe uczniów i uczennic.

2. Integracja zróżnicowanego zespołu klasowego. Osoby uczestniczące w zajęciach dobierają się w trzyosobowe grupy. Mają za zadanie stworzyć krótką infografikę w formie listy najczęstszych przyczyn konfliktów rówieśniczych w szkole. Następnie swoimi listami wymieniają się z pozostałymi zespołami. Inna grupa odczytuje wypisane detektory i dopisuje swoje pomysły. Na forum wszyscy omawiają powstałe infografiki, uwzględniając różne punkty widzenia poszczególnych uczniów i uczennic biorących udział w zajęciach. Zespoły mogą skorzystać z checklisty „Detektory szkolnego konfliktu”, która jest dostępna w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”. Swoje propozycje mogą również przedstawić w formie krótkiego opisu, rysunku, schematu rozwiązania, wypowiedzi ustnej lub pantomimy. Osoba prowadząca udziela uczniom pozytywnych wzmocnień, aby zmotywować do dzielenia się doświadczeniami ze sobą w grupie rówieśniczej. Używa pochwał słownych oraz umówionych gestów do świętowania sukcesów.

Budowanie dobrych relacji społecznych oraz inspirowanie do współpracy w zróżnicowanym zespole to ważny element mający wpływ na angażowanie i motywowanie uczniów i uczennic do aktywnego uczestniczenia w zajęciach. Pozytywna atmosfera w zespole wspiera potrzeby i możliwości osób uczących się o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych oraz możliwościach psychorozwojowych.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

3. Opis sytuacji społeczno-edukacyjnej „Wyrównany rachunek”. Wyświetlany na tablicy interaktywnej tekst, odczytuje chętna osoba z zespołu lub kolejno kilka osób. Uczniowie i uczennice, którzy tego potrzebują otrzymują także egzemplarz w wersji drukowanej lub elektronicznej. Studium przypadku jest dostępne w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”.

Case study – fragment

„Maks był bystrym chłopcem, lubiącym aktywność fizyczną oraz gry zespołowe. Oprócz tego recytował wiersze oraz pięknie śpiewał. Brał udział w wielu konkursach, podczas których zdobywał liczne nagrody. Choć nie miał wyglądu celebryty, to jego lekka nadwaga nie sprawiała mu większych problemów. Niestety w ostatnie wakacje chłopak zaczął zmagać się z nadmiarem kilogramów. Przez to zaczął wyróżniać się na tle swoich rówieśników nie tylko ze względu na swoje artystyczne talenty, ale również z powodu nadwagi.

Do tej pory jego koledzy ze sportowej klasy, do której uczęszczał nie zwracali większej uwagi na jego artystyczne pasje. Jednak, gdy przytył w ich oczach stał się leniwym, powolnym i lubiącym dużo jeść grubasem. Coraz częściej odczuwał na sobie ich nieprzychylnie spojrzenia, padały w jego stronę przezwiska, a dawni koledzy zaczęli go unikać. Etykieta grubasa nie przeszkadzała mu tak bardzo, jak fakt utraty dawnej sprawności fizycznej. W efekcie chłopak przez nadwagę miał wiele trudności w aktywnościach na zajęciach wychowania fizycznego...”

4. Tekst o dużym potencjale, problemach samokontroli, łamaniu zasad, przekraczaniu granic i naruszaniu praw innych osób stanowi punkt wyjścia do dyskusji w małych zespołach. Osoby otrzymują polecenie budujące ich zaangażowanie w kształtowane procesy: zastanówcie się, jak sami zachowalibyście się w takiej sytuacji? Posłuchajcie, jak zachowałby się wasz kolega, koleżanka z zespołu. Swój poziom motywacji do rozwiązania trudnej sytuacji mogą przedstawić z wykorzystaniem na przykład techniki barometr motywacji.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

5. Następnie osoby uczące się indywidualnie poszukują odpowiedzi na kilka ważnych pytań rozwojowych dostępnych w karcie pracy. Jeśli tego potrzebują, otrzymują dodatkowe pomoce edukacyjne do wykonania zadania między innymi w formie koła emocji z nazwami poszczególnych emocji. Po zakończeniu ćwiczenia, w zależności od tempa swojej pracy i ilości udzielanych odpowiedzi, dzielą się swoimi refleksjami na forum zespołu:

- Co czujesz po przeczytaniu historii?
- Która z wymienionych emocji jest najsilniejsza?
- Na co zwróciłeś/zwróciłaś szczególną uwagę?
- Dlaczego akurat to jest dla ciebie ważne?
- O czym mówi poznana historia?
- Z jakimi trudnościami spotkali się bohaterowie?

Swoje odpowiedzi uczniowie i uczennice mogą zaprezentować także w formie wizualnej z wykorzystaniem techniki drzewka emocji, na którym wskazują swoją pozycję, opisują przyjętą postawę oraz samopoczucie. (np. leżenie pod drzewem, huśtanie się, zwisanie itp.)

6. W celu zebrania i usystematyzowania wiedzy na temat roli mediatora, uczniowie pracują techniką słowa-klucze w małych zespołach. Wykorzystują do tego kartę pracy „Mediator” zawierającą ćwiczenia leksykalne oraz wyjaśnienie znaczenia kluczowego pojęcia. W zestawie znajduje się definicja mediatora oraz dwanaście zadań leksykalnych o różnym stopniu trudności w tym: krzyżówka, chmura wyrazowa, niedokończone zdania. Poszczególne ćwiczenia zostają dopasowane do zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychorozwojowych osób uczących się w zróżnicowanych zespołach. Uczniowie mają możliwość zaprezentowania wyników swojej pracy w różnej formie. Materiał dostępny w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”.

ZADANIE 5. Wskaż co najmniej trzy antonimy, czyli określenia przeciwstawne dla MEDIATORA.

ZADANIE 9. Ułóż 10 zdań ze słowem MEDIATOR.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

7. Osoba ucząca przedstawia mini-wykład nt. mediatora. Celem tej części jest wyjaśnienie, na czym polega rola mediatora z wykorzystaniem kart pracy „8 kluczowych zadań mediatora” oraz „5 zasad prowadzenia mediacji”. Zostaje sformułowana odpowiedź na pytania:

- Jaką rolę pełni podczas mediacji mediator?
- Jakie standardy obowiązują podczas mediacji?

Osoba ucząca ilustruje swoją wypowiedź przykładami z case study. Własne przykłady mogą podawać także uczniowie i uczennice. Po prezentacji werbalnej oraz wizualnej tematu następuje krótka sesja pytań i odpowiedzi. W efekcie osoby uczące się potrafią samodzielnie wyjaśnić na czym polega rola mediatora oraz jakie mogą być korzyści wynikające ze wsparcia mediatora podczas rozwiązywania problemów i konfliktów.

8. Osoby uczące się w praktyce ćwiczą zdobytą podczas zajęć wiedzę. W tym celu wykorzystują kartę pracy „4 etapy rozwiązania konfliktu”. Dobrze, jeśli odwołują się do poznanej na początku zajęć historii „Wyrównany rachunek” oraz wymieniają się własnymi doświadczeniami. Zadaniem uczniów i uczennic jest przedstawienie, jak w czterech krokach można rozwiązać konflikt:

- Nawiążcie dobry kontakt.
- Spotkajcie się ze sobą.
- Porozmawiajcie szczerze.
- Wypracujcie porozumienie.

Osoby uczące się przygotowują w małych zespołach scenki, podczas których osoby doświadczające różnych konfliktów rówieśniczych starają się dojść do porozumienia zgodnie z przedstawioną instrukcją. W części realizowanych scenek uczestniczy mediator, a w pozostałych scenkach skłócone osoby muszą poradzić sobie samodzielnie bez jego pomocy. Uczniowie i uczennice omawiają na forum całego zespołu rezultaty swojej współpracy. Następuje zebranie najważniejszych informacji oraz sformułowanie wniosków.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Osoby uczące się określają w parach, jakie kompetencje powinien mieć mediator. W tym celu korzystają z checklisty „Potrzebne umiejętności mediatora” udostępnionej przez osobę uczącą w formie online na tablicy interaktywnej lub w formie drukowanej zgodnie z potrzebami uczniów.

Przykładowe stwierdzenia z checklisty:

- odzwierciedlanie
- opracowanie dokumentów
- organizowanie spotkania
- panowanie nad emocjami
- parafrazowanie wypowiedzi
- poprawne komunikowanie (się)

Jeśli istnieje taka potrzeba, osoba ucząca podaje konkretny przykład do wskazanych przez uczniów stwierdzeń. Chodzi o to, aby rozumieli, co na przykład znaczy to, że mediator panuje nad emocjami. Lista kontrolna „Potrzebne umiejętności mediatora” oraz karta pracy „4 etapy rozwiązania konfliktu” jest dostępna w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”.

9. Podsumowanie zajęć w formie quizu edukacyjnego „Czy możesz zostać mediatorem?”, który jest dostępny w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”. Przykładowe pytania testowe:

1. Mediator:

- A.** odpowiada za prawidłową organizację i przebieg spotkania
- B.** informuje strony konfliktu o spotkaniu, które sobie same ustalają
- C.** zleca zorganizowanie mediacji osobie, która ma do tego uprawnienia

2. Jedną z ważniejszych umiejętności mediatora jest empatia, czyli:

- A.** współodczuwanie
- B.** współdziałanie
- C.** współmyślenie

PRZEBIEG ZAJĘĆ

3. Mediator udziela pomocy:

A. tylko jednej ze stron, tej bardziej pokrzywdzonej

B. obydwu stronom w równym stopniu

C. stronie, która wzbudza jego sympatię

Jeśli zostanie wyrażona taka potrzeba quiz edukacyjny można rozwiązać indywidualnie, w parach lub wspólnie. Osoba prowadząca może również wykorzystać wybraną aplikację multimedialną do tworzenia quizów online. (Kahoot!, Quizlet, Quizizz i inne)

10. Informacja zwrotna na temat procesu uczenia się uczniów i uczennic podczas zajęć. Osoby uczące się otrzymują do wyboru zapisane na karteczkach post-it niedokończone zdania:

- Nowością okazało się dla mnie to, że...
- Zaczynam się zastanawiać...
- Zaskoczyło mnie, że...
- Nie rozumiem...

Uczniowie i uczennice biorący udział w zajęciach mogą w tym miejscu przekazać osobie prowadzącej własne spostrzeżenia dotyczące ich zróżnicowanych potrzeb oraz możliwości związanych z uczeniem się na zajęciach. Zwracają uwagę także na to, czy mieli podczas realizacji poszczególnych faz lekcji wybór w zakresie rodzaju i formy proponowanych aktywności, a także różnych możliwości prezentowania zdobywanej wiedzy.

Swoją odpowiedź mogą zaprezentować w formie krótkiej wypowiedzi ustnej lub pisemnej albo prostego znaku graficznego. Uczniowie i uczennice pamiętają o zasadach dobrej, empatycznej komunikacji. Dbają o to, aby nie blokować siebie nawzajem, tylko otwierać się na akt udzielania i przyjmowania konstruktywnych informacji zwrotnych w określonej formule.

Po zakończeniu zajęć umieszczają karteczki post-it w wyznaczonym do tego miejscu, tworząc tak zwaną mówiącą ścianę. Istnieje możliwość stworzenia wirtualnej ściany z wykorzystaniem interaktywnej tablicy online lub aplikacji multimedialnej (Padlet, Trello). Osoby uczące się mogą także przyznać punkty na tarczy strzeleckiej, która zawiera elementy do oceny ujęte w pytaniach.

SCENARIUSZ PIĄTY

DBAMY O DOBRE RELACJE, PRAKTYKUJEMY MEDIACJE

CEL:

- osoby uczące się zostają wyposażone w zasób wiadomości oraz rozwijają kluczowe kompetencje rozwiązywania problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych

CELE W JĘZYKU UCZNIA:

- wyjaśniam własnymi słowami, na czym polegają mediacje
- rozpoznaję kolejne etapy prowadzenia mediacji
- stosuję zasady obowiązujące podczas mediacji
- dostrzegam wartość mediacji w wypracowywaniu porozumienia

PYTANIA KLUCZOWE:

- Czym są mediacje?
- Jak odbywają się mediacje?
- Które zasady są ważne podczas mediacji?
- Po co uczestniczyć w mediacjach?

METODY I FORMY PRACY:

- case study, mini-wykład, barometr motywacji, drzewko emocji, symulacje mediacji, ćwiczenie integracyjne, mówiąca ściana, technika słowa-klucze, praca z wykorzystaniem kart pracy, praca indywidualna, współpraca w parach, współpraca w małych zespołach

SCENARIUSZ PIĄTY

DBAMY O DOBRE RELACJE, PRAKTYKUJEMY MEDIACJE

PROGRAM MEDIARE

PRZEWIDYWANY CZAS:

- 90 min./2x45 min./ 3x30min.
 - jedno spotkanie dwie jednostki lekcyjne lub dwa spotkania po jednej jednostce lekcyjnej lub trzy spotkania po trzydzieści minut w trybie zajęć zdalnych
- Proponowany czas warto dookreślić na podstawie dostosowania scenariusza do zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychorozwojowych osób uczących się w konkretnym zróżnicowanym zespole; decyzję w zakresie ilości oraz tempa realizacji proponowanych aktywności podejmuje osoba ucząca, która posiada rozpoznanie potrzeb zespołu klasowego, z którym współpracuje podczas realizacji programu „MEDIARE. Mediacje rówieśnicze”.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- koło emocji, słowo-klucz „Mediacja” – ćwiczenia leksykalne, zadanie rozwojowe „10 słów w mediacji”, zadanie rozwojowe „6 etapów mediacji”, zadanie rozwojowe „8 zdań z lukami”, karta pracy „7 etapów przebiegu mediacji”, karta pracy „5 zasad prowadzenia mediacji”, lista kontrolna „Cele kluczowe w mediacji”, quiz edukacyjny „Jak dobrze znasz zasady mediacji?”, opis sytuacji edukacyjno-społecznej „Mniej znaczy więcej”, pytania na wyjście – konstruktywna informacja zwrotna na temat uczenia się, podręcznik M. Pruś, *MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia. Techniki mediacyjne w edukacji włączającej*, Gorlice 2022

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Wprowadzenie do zajęć: przedstawienie tematu, celów zajęć, pytań kluczowych, podejmowanej problematyki oraz proponowanych metod i form pracy na zajęciach w formie werbalnej oraz wizualnej. Wstępne czynności organizacyjne. Uczniowie i uczennice mogą wyrazić swoje potrzeby związane z tematyką zajęć oraz sposobem ich organizacji, a także z różnorodną formą prezentowania zdobytej wiedzy. Osoba prowadząca uwzględnia w toku zajęć zróżnicowane potrzeby edukacyjne i możliwości psychorozwojowe uczniów i uczennic.

2. Integracja zróżnicowanego zespołu klasowego. Osoby uczestniczące w zajęciach dobierają się w trzyosobowe grupy. Dostają do wykonania zadanie rozwojowe polegające na odszukaniu i wykreśleniu słów związanych z mediacjami. Wykreślanka wyrazowa stanowi punkt wyjścia do zespołowej dyskusji poświęconej rozumieniu poszczególnych słów. Uczniowie i uczennice tworzą na jej podstawie wspólną infografikę. Zespoły mogą skorzystać z zadania rozwojowego „10 słów w mediacji”, które jest dostępne w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”.

Swoje propozycje mogą również przedstawić w formie krótkiego opisu, rysunku, schematu rozwiązania, wypowiedzi ustnej lub pantomimy. Osoba prowadząca udziela uczniom pozytywnych wzmocnień, aby zmotywować do dzielenia się doświadczeniami ze sobą w grupie rówieśniczej. Używa pochwał słownych oraz umówionych gestów do świętowania sukcesów.

Budowanie dobrych relacji społecznych oraz inspirowanie do współpracy w zróżnicowanym zespole to ważny element mający wpływ na zaangażowanie i motywowanie uczniów i uczennic do aktywnego uczestniczenia w zajęciach. Pozytywna atmosfera w zespole wspiera potrzeby i możliwości osób uczących się o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych oraz możliwościach psychorozwojowych.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

3. Opis sytuacji społeczno-edukacyjnej „Mniej znaczy więcej”. Wyświetlany na tablicy interaktywnej tekst, odczytuje chętna osoba z zespołu lub kolejno kilka osób. Uczniowie i uczennice, którzy tego potrzebują otrzymują także egzemplarz w wersji drukowanej lub elektronicznej. Studium przypadku jest dostępne w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”.

Case study – fragment

„Pani pedagog przekonywała, że wszyscy w szkole bardzo starają się jej pomóc. W tym celu jak najlepiej wspierają wszystkie jej potrzeby, ale to nie przynosi większych rezultatów. Według niej Karina nie chciała współpracować, była negatywnie nastawiona do wszystkich i mało co jej odpowiadało. Dziewczyna miała odmienne zdanie na ten temat. Uważała, że nauczyciele także nie rozumieją tego, co się z nią dzieje. Gdyby tak było, to nie stresowałaby się na każdej lekcji, po której bolała ją głowa i w efekcie musiała długo w domu odpoczywać.

Jeszcze trudniejsze relacje łączyły Karinę z wychowawcą. Odkąd powiedział jej rodzicom, że córka za długo ogląda telewizję oraz zbyt intensywnie korzysta ze smartfona, przestała uważać na lekcjach angielskiego. Dotychczas bardzo lubiła uczyć się języka, dużo czytała po angielsku w internecie, oglądała filmy oraz grała w gry online w tym języku nie używając translatora. Odkąd posprzeczała się z wychowawcą, a rodzice zakazali jej korzystania w domu z urządzeń mobilnych straciła zainteresowanie nauką i dostawała coraz słabsze oceny...”

4. Tekst o coraz większych wymaganiach, nieradzeniu sobie z nadmiarem bodźców oraz silnej potrzebie wyciszenia się i pobycia z własnymi myślami stanowi punkt wyjścia do dyskusji w małych zespołach. Osoby otrzymują polecenie budujące ich zaangażowanie w kształtowane procesy: zastanówcie się, jak sami zachowalibyście się w takiej sytuacji? Posłuchajcie, jak zachowałby się wasz kolega, koleżanka z zespołu. Swój poziom motywacji do rozwiązania trudnej sytuacji mogą przedstawić z wykorzystaniem na przykład techniki barometr motywacji.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

5. Następnie osoby uczące się indywidualnie poszukują odpowiedzi na kilka ważnych pytań rozwojowych dostępnych w karcie pracy. Jeśli tego potrzebują, otrzymują dodatkowe pomoce edukacyjne do wykonania zadania między innymi w formie koła emocji z nazwami poszczególnych emocji. Po zakończeniu ćwiczenia, w zależności od tempa swojej pracy i ilości udzielanych odpowiedzi, dzielą się swoimi refleksjami na forum zespołu:

- Co czujesz po przeczytaniu historii?
- Która z wymienionych emocji jest najsilniejsza?
- Na co zwróciłeś/zwróciłaś szczególną uwagę?
- Dlaczego akurat to jest dla ciebie ważne?
- O czym mówi poznana historia?
- Z jakimi trudnościami spotkali się bohaterowie?

Swoje odpowiedzi uczniowie i uczennice mogą zaprezentować także w formie wizualnej z wykorzystaniem techniki drzewka emocji, na którym wskazują swoją pozycję, opisują przyjętą postawę oraz samopoczucie. (np. leżenie pod drzewem, huśtanie się, zwisanie itp.)

6. W celu zebrania i usystematyzowania wiedzy na temat mediacji, uczniowie pracują techniką słowa-klucze w małych zespołach. Wykorzystują do tego kartę pracy „Mediacja” zawierającą ćwiczenia leksykalne oraz wyjaśnienie znaczenia kluczowego pojęcia. W zestawie znajduje się definicja mediacji oraz dwanaście zadań leksykalnych o różnym stopniu trudności w tym: krzyżówka, chmura wyrazowa, niedokończone zdania. Poszczególne ćwiczenia zostają dopasowane do zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychorozwojowych osób uczących się w zróżnicowanych zespołach. Uczniowie mają możliwość zaprezentowania wyników swojej pracy w różnej formie. Materiał dostępny w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”.

ZADANIE 8. Dokończ rozpoczęte zdania:

1. Mediacja to sposób na wypracowanie...
2. Zasady mediacji...
3. Mediację prowadzi...

PRZEBIEG ZAJĘĆ

ZADANIE 10.

Opracuj krzyżówkę, której hasłem będzie wyraz MEDIACJA.

7. Osoba ucząca przedstawia mini-wykład nt. mediacji. Celem tej części jest wyjaśnienie, czym są mediacje z wykorzystaniem zadania rozwojowego „8 zdań z lukami” oraz dwóch kart pracy „7 etapów przebiegu mediacji” i „5 zasad prowadzenia mediacji”. Zostaje sformułowana odpowiedź na pytania:

- W jaki sposób odbywa się proces mediacji?
- Jakie standardy obowiązują podczas mediacji?

Osoba ucząca ilustruje swoją wypowiedź przykładami z case study. Własne przykłady mogą podawać także uczniowie i uczennice. Po prezentacji werbalnej oraz wizualnej tematu następuje krótka sesja pytań i odpowiedzi. W efekcie osoby uczące się potrafią samodzielnie wyjaśnić na czym polegają mediacje oraz jakie mogą być korzyści wynikające z wykorzystania technik mediacyjnych podczas rozwiązywania problemów i konfliktów. Materiały edukacyjne wspomagające mini-wykład są dostępne w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”.

8. Osoby uczące się w praktyce ćwiczą zdobytą podczas zajęć wiedzę. W tym celu wykorzystują zadanie rozwojowe „6 etapów mediacji”. Dobrze, jeśli odwołują się do poznanej na początku zajęć historii „Mniej znaczy więcej” oraz wymieniają się własnymi doświadczeniami. Zadaniem uczniów i uczennic jest zastosowanie przykładowych pytań na poszczególnych sześciu etapach mediacji. Osoby uczące się przygotowują w trzyosobowych zespołach symulacje mediacji, podczas których wykorzystują instrukcję oraz pytania pochodzące z zadania rozwojowego „6 etapów mediacji”. Chodzi o to, aby uczniowie i uczennice podjęli próbę konstruktywnego rozwiązywania problemów rówieśniczych, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych. Osoby doświadczające różnych konfliktów rówieśniczych starają się dojść do porozumienia zgodnie z przedstawioną instrukcją.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

W realizowanych scenkach uczestniczą mediatorzy rówieśniczy, którymi są uczniowie zaproponowani przez osobę prowadzącą zajęcia. Uczniowie i uczennice omawiają na forum całego zespołu wypracowane w ramach mediacji porozumienia. Następuje zebranie najważniejszych informacji oraz sformułowanie wniosków.

W tym miejscu osoby uczące się określają w parach, po co warto uczestniczyć w mediacjach. Korzystają z checklisty „Cele kluczowe w mediacji” udostępnionej przez osobę uczącą w formie online na tablicy interaktywnej lub w formie drukowanej zgodnie z potrzebami uczniów. Przykładowe stwierdzenia z checklisty:

- uczę się samodzielnie radzić w trudnych sytuacjach
- szukam rozwiązania mojego problemu
- otwieram się na zróżnicowane potrzeby innych osób
- zależy mi na pozytywnych relacjach z innymi osobami
- dbam o dobry klimat w społeczności, do której należę

Jeśli istnieje taka potrzeba, osoba ucząca podaje konkretny przykład do wskazanych przez uczniów stwierdzeń. Chodzi o to, aby rozumieli, co na przykład znaczy to, że osoba dba o dobry klimat w społeczności. Lista kontrolna „Cele kluczowe w mediacji” jest dostępna w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”.

9. Podsumowanie zajęć w formie quizu edukacyjnego „Jak dobrze znasz zasady mediacji?”, który jest dostępny w podręczniku „MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia”. Przykładowe pytania testowe:

1. Mediator nakłania strony do udziału w mediacji, przedstawiając im negatywne konsekwencje odmowy:

A. TAK **B.** NIE

2. Strony konfliktu, jeśli biorą udział w mediacji, muszą wypracować porozumienie oraz podpisać ugodę:

A. TAK **B.** NIE

3. Zasada bezstronności zobowiązuje mediatora do obiektywnego zachowania podczas mediacji i nie faworyzowania żadnej strony:

A. TAK **B.** NIE

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Jeśli zostanie wyrażona taka potrzeba quiz edukacyjny można rozwiązać indywidualnie, w parach lub wspólnie. Osoba prowadząca może również wykorzystać wybraną aplikację multimedialną do tworzenia quizów online. (Kahoot!, Quizlet, Quizizz i inne)

10. Informacja zwrotna na temat procesu uczenia się uczniów i uczennic podczas zajęć. Osoby uczące się otrzymują do wyboru zapisane na karteczkach post-it otwarte pytania na wyjście:

- Co wartościowego dla mnie zadziało się na zajęciach?
- Które doświadczenia były dla mnie najważniejsze?
- Jak oceniam poziom swojej motywacji po zajęciach od 1 do 10?
- Które elementy zajęć były dla mnie niezrozumiałe?

Uczniowie i uczennice biorący udział w zajęciach mogą w tym miejscu przekazać osobie prowadzącej własne spostrzeżenia dotyczące ich zróżnicowanych potrzeb oraz możliwości związanych z uczeniem się na zajęciach. Zwracają uwagę także na to, czy mieli podczas realizacji poszczególnych faz lekcji wybór w zakresie rodzaju i formy proponowanych aktywności, a także różnych możliwości prezentowania zdobywanej wiedzy.

Swoją odpowiedź mogą zaprezentować w formie krótkiej wypowiedzi ustnej lub pisemnej albo prostego znaku graficznego. Uczniowie i uczennice pamiętają o zasadach dobrej, empatycznej komunikacji. Dbają o to, aby nie blokować sobie nawzajem, tylko otwierać się na akt udzielania i przyjmowania konstruktywnych informacji zwrotnych w określonej formule.

Po zakończeniu zajęć umieszczają karteczki post-it w wyznaczonym do tego miejscu, tworząc tak zwaną mówiącą ścianę. Istnieje możliwość stworzenia wirtualnej ściany z wykorzystaniem interaktywnej tablicy online lub aplikacji multimedialnej (Padlet, Trello). Osoby uczące się mogą także przyznać punkty na tarczy strzeleckiej, która zawiera elementy do oceny ujęte w pytaniach.

POLECANA LITERATURA

- Chełpa S., Witkowski W., *Psychologia konfliktów*, Wrocław 2004.
- Ciechomski M., *Człowiek człowiekowi człowiekiem... czyli sprawiedliwość naprawcza w szkole*, „Wszystko dla Szkoły” 2008, nr 4, s. 5-10.
- Koch J., *O mediacjach i treningu mediacyjnym*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2004, nr 435.
- Kordziński J., *Mediacja zamiast izolacji*, „Dyrektor Szkoły” 2007, nr 12.
- Lewicka-Zelent A., Trojanowska E., *Szkolny warsztat mediacyjny a przemoc*, „Niebieska Linia” 2014, nr 1/90, s. 27-29.
- Ludorowska A., *Jak nauczyć uczniów rozwiązywać konflikty rówieśnicze?*, „Głos Pedagogiczny” 2022, nr 133.
- *Mediacje. Teoria i praktyka*, red. E. Gmurzyńska, R. Morek, Warszawa 2014.
- Musiała K., *Mediacja w komunikacji szkolnej*, „Wszystko dla Szkoły” 2010, nr 9, s. 6.
- Polak K., *Mediacja jako szansa rozwiązania konfliktów szkolnych*, „Wychowanie na Co Dzień” 2008, nr 4-5 (175-176), s. 30-35.
- Pruś M., *Techniki mediacyjne w rozwiązywaniu konfliktów jako narzędzie wsparcia w pracy z uczniami z doświadczeniem uchodźstwa*, „Monitor Dyrektora Szkoły” 2022, nr 4, s. 42-50.
- Pruś M., *Dyrektor jako mediator. Konstruktywne zarządzanie konfliktem w szkole*, „Szkoła” 2022, nr 10 (156), s. 60-64.
- Pruś M., *MEDIARE. W poszukiwaniu drogi do porozumienia. Techniki mediacyjne w edukacji włączającej*, Gorlice 2022.
- Prościak B., *Szkoła bez agresji. Od mediacyjnego kształcenia do bezkonfliktowego wychowania*, Warszawa 2013.
- Prusakowski S., *Pożytki płynące z... konfliktów*, „Psychologia w Szkole” 2007, nr 2.
- Prusakowski S., Bałutowski D., *Mediacje – szansa dla szkoły*, „Psychologia w Szkole” 2007, nr 3, s. 105-114.
- Teliszewska A., *Konflikt asertywnie zażegnany*, „Psychologia w Szkole” 2013, nr 2.
- Telka L., Walczak A., *Dialog i mediacja w wychowaniu*, „Pedagogika Społeczna” 2009, nr 3-4 (33-34), s. 7-24.
- Wieremiejewicz-Podkościelna J., *Mediacje szkolne i rówieśnicze. Dlaczego warto je prowadzić?*, „Głos Pedagogiczny” 2019, nr 106.
- Winnikow D., *Jak się kłócić?*, „Coaching” 2013, nr 3, s. 79-83.
- Zimny T., *Wspieranie uczniów w sytuacjach trudnych*, [w:] „Sytuacje konfliktu w środowisku rodzinnym, szkolnym i rówieśniczym”, red. D. Borecka-Biernat, Warszawa 2010, s. 78-103.

DO PROGRAMU **MEDIARE** **PORADNIK**

EduBook
publikacje edukacyjne

www.book.edu.pl

**20
23**

SKUTECZNE
METODY
WSPARCIA

MAŁGORZATA PRUS

MEDIARE

W POSZUKIWANIU DROGI DO POROZUMIENIA

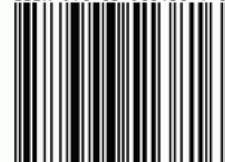
**TECHNIKI MEDIACYJNE
W EDUKACJI WŁĄCZAJĄCEJ**

Pakiet edukacyjny do wspierania uczniów i uczennic doświadczających problemów, trudnych sytuacji oraz konfliktów

Aktualny poradnik z praktycznymi materiałami oraz narzędziami do realizowania programu MEDIARE z zakresu mediacji rówieśniczych i wykorzystania technik mediacyjnych do wspierania uczniów oraz uczennic doświadczających problemów, trudnych sytuacji i konfliktów.

ISBN 978-83-965138-1-6

9 788396 513816 >

AUTORKA PROGRAMU

pedagożka, terapeutka pedagogiczna, trenerka umiejętności społecznych, filolożka polska (Uniwersytet Jagielloński), absolwentka studiów podyplomowych z mediacji i negocjacji na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego, autorka artykułów z zakresu edukacji i pedagogiki, dobrych praktyk dla Ośrodka Rozwoju Edukacji (ORE) oraz pakietów dydaktycznych na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (ZPE); posiada duże doświadczenie w prowadzeniu zajęć dla dzieci w wieku szkolnym oraz szkoleń dla kadr oświaty.

Małgorzata Prus

DANE KONTAKTOWE

EduBook

publikacje dla edukacji

www.book.edu.pl

publikacjedlaedukacji@gmail.com

PROGRAM MEDIARE

www.book.edu.pl

ISBN 978-83-965138-3-0

COPYRIGHT ©2023 BY MAŁGORZATA PRUŚ
PUBLIKACJA JEST ROZPOWSZECHNIANA NA ZASADACH WOLNEJ LICENCJI
CREATIVE COMMONS - UZNANIE AUTORSTWA - UŻYCIE NIEKOMERCYJNE
(CC-BY-NC)